

MEMÒRIA D'ACTIVITATS OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ 2011

ÍNDEX

1. QUÈ HEM FET AL 2011 A L'ODG?	3
1.1 Anticooperació financera	3
1.1.1 Finances responsables	3
1.1.2 Deute del Nord	5
1.1.3 Especulació financera sobre els aliments	6
1.2. Anticooperació ambiental, Ecologia política i mapatge de conflictes... 7	
1.2.1 Anticooperació espanyola a l'Amazònia (Bolívia-Brasil)	7
1.2.2 Ecologia política, anar més enllà de la sostenibilitat ambiental 8	
1.2.3 Mapatge de conflictes socioambientals	9
1.2.4 Altres temes en relació a la sostenibilitat	12
1.3. Bancs, Transnacionals espanyoles i Drets Humans	13
1.4. Interferències	14
1.5 Activitats amb les campanyes	16
1.5.1 Campanya "Qui deu a Qui?"	16
1.5.2 Campanya "No et Mengis el Món"	16
1.5.3 BBVA sense Armes i RETS	17
2. QUIN IMPACTE HA TINGUT LA FEINA DE L'ODG?	18
3. ANNEXOS	20
Annex I. Seminaris i cursos de formació ODG	20
Annex II. Seminaris organitzats amb la Campanya "No et Mengis el Món"24	
Annex III. Xerrades i activitats de formació	26
Annex III. Articles	33
Annex IV. Aparicions als mitjans de comunicació	36

1. QUÈ HEM FET AL 2011 A L'ODG?

1.1 Anticooperació financera

El 2011 l'ODG va avançar encara més en l'àrea de la investigació i la denúncia entorn de la dimensió financera de l'anticooperació, que a partir del nostre treball sobre el deute és una àrea de treball privilegiada. D'aquesta manera, desenvolupem les activitats entorn de tres àmbits principals: las finances responsables, el deute del Nord i l'especulació financera sobre els aliments.

1.1.1 Finances responsables

Enguany es va desenvolupar la temàtica de les finances responsables, al voltant del programa "**Cap a un consens dels agents de cooperació sobre les finances per al desenvolupament. Perspectives i alternatives d'un finançament més responsable, sobirà i democràtic**". Es va plantejar en un context de crisi econòmica on els governs del Nord i les Institucions Financeres Internacionals (IFIs) proposaven noves formes de transferir recursos financers als països del Sud, apostant d'una manera decidida per la cooperació financera, donant un gran protagonisme a les empreses privades.

En aquestes noves formes de finances Nord-Sud detectàvem també l'emergència de noves prioritats en el destí dels fons, com la lluita contra el Canvi Climàtic o el foment de la Inversió Estrangera Directa. Des del 2010 veiem com l'AOD ha fet un gir important respecte a com l'hem concebuda en les darreres dècades. A nivell internacional, per exemple, el procés cap a la Conferència de l'eficiència de l'ajuda a Busan ha posat sobre la taula la importància que està prenent el sector privat en el futur de l'AOD. A nivell estatal, la posada en marxa de FONPRODE està significant un gir definitiu cap a una cooperació financera que menysté les aportacions en forma de donacions deslligades (aportacions sense interessos per part dels donants) i fomenta instruments d'ajuda reemborsable, com són els crèdits, aportacions a les microfinances, i sobretot l'adquisició temporal de participacions directes o indirectes de capital en institucions financeres o vehicles d'inversió financera (fons de fons, fons de capital de risc, fons de capital privat o fons de capital llavor) dirigides al suport de petites i mitjanes empreses de capital d'origen d'aquests països.

La posada en marxa d'aquest programa responia al fet que les estratègies d'EpD dels agents de cooperació i solidaritat al Nord no abordaven de forma suficient ni integral els impactes, funcionament, i transformacions en els instruments de finançament Nord-Sud. Durant la primera anualitat del programa hem pogut comprovar un interès creixent, especialment per part de les ONGD a nivell internacional, estatal i local, sobretot al voltant del paper de l'empresa privada en les polítiques de cooperació i de la posada en marxa de nous instruments de cooperació financera. Així, a nivell nacional, la Federació Catalana d'ONGD ha iniciat un debat sobre aquest tema, proposant formació i discussió al voltant del paper de l'empresa privada en les polítiques de cooperació. També la Coordinadora d'ONG de Desenvolupament espanyol o altres espais com la *Plataforma 2015 y más*, han mostrat un creixent interès en el tema. A nivell internacional el debat sobre el futur de les finances al desenvolupament i la posada en marxa de noves tendències ha centrat bona part del procés previ a la cimera de Busan d'Eficiència de l'ajuda, i ha donat lloc a diverses conferències internacionals, com la organitzada per Bretton Woods Project al novembre de 2010 a Londres, o la Conferència Internacional d'Eurodad a Roma al maig de 2011. Ambdues conferències van girar al voltant dels instruments innovadors de suport al sector privat en el marc de les polítiques de cooperació i les finances al desenvolupament en general. En aquest sentit, es pot concloure un cert increment de l'interès per part de la societat civil i per tant una major voluntat d'incloure aquestes qüestions en les seves estratègies, a la vegada que s'uneixen esforços per construir

els suficients arguments per conformar el seu criteri i donar resposta, a poder ser conjunta, a aquesta nova realitat.

En primer lloc es va fer seguiment i anàlisi dels debats a nivell internacional sobre el finançament responsable i les finances pel desenvolupament. Vam fer una recerca exhaustiva d'articles, textos d'anàlisi, informes, manifestos i altres comunicacions que incloguessin temes i problemàtiques relacionades a les que abordem. En total s'han analitzat en profunditat prop d'una trentena d'articles que ens han ajudat a orientar les prioritats de la recerca i la temàtica a tractar. Aquesta tasca es va complementar amb la realització d'entrevistes a persones dels països del Sud que formen part d'organitzacions i plataformes que ja han treballat els temes plantejats. En total, de les vint-i-cinc entrevistes lliurades vàrem obtenir setze respostes, les quals ens varen orientar sobre on posar l'accent de les recerques. En paral·lel a aquest procés, s'ha participat activament en les activitats organitzades per la xarxa europea Eurodad, per la Campanya Internacional Sud-Nord sobre Deute II-legítim i/o la Plataforma Internacional per un Finançament Responsable, Sobirà i Democràtic, ja sigui en reunions físiques o per via telefònica o skype. En concret, s'ha participat de manera molt activa en 35 reunions internacionals, estatals i locals.

Tota aquesta feina ens ha permès començar a elaborar 8 documents sobre els diferents mecanismes de finançament Nord-Sud abordats i els actors implicats. Així, en un primer moment, mercè a tot aquest treball, es va elaborar un mapa dels principals instruments públics i privats que existeixen actualment a l'Estat espanyol per a finançar el desenvolupament dels països empobrits. En el mateix es varen detectar fins a prop de cinquanta instruments a tenir en compte. Aquest mapa, juntament amb tot el seguiment dut a terme anteriorment, les entrevistes i les reunions amb altres xarxes nacionals i internacionals, ens ha servit per escollir les recerques i documents que hem dut a terme. Vam iniciar l'elaboració de 5 recerques, que ens han de servir de base per a la realització dels tallers de discussió amb agents de cooperació i solidaritat a nivell local, estatal i internacional.

Alhora, el mes de juny de 2011 es va desenvolupar **un primer taller-seminari que va dur per títol: 'Cooperació S.A.?'**. L'elaboració del seu programa i la convocatòria es va coordinar amb les entitats que formen Àgora Nord-Sud (Entrepobles, Enginyeria sense Fronteres, Setem, Veterinaris sense Fronteres i Medicus Mundi). Aquest taller, de tot un dia, va voler aprofundir en les implicacions, perills i oportunitats que suposaran els nous instruments i actors que s'estan incloent en la cooperació internacional tant a nivell local, estatal com internacional. El taller es va dur a terme amb agents de cooperació i solidaritat a nivell local i estatal. D'aquesta manera, el taller va intentar respondre a la necessitat de formació expressada en àmbits com el de la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament. Amb l'objectiu de fer el seminari el més efectiu possible es va limitar la participació a 50 persones. En el procés d'inscripció es van prioritzar les persones que tenien una relació laboral o de voluntariat amb alguna entitat de l'àmbit de la cooperació i la solidaritat internacional (van estar representades 18 entitats diferents). Finalment, es va optar per convidar de forma especial alguns representants d'entitats d'àmbit estatal que estan treballant en l'àmbit temàtic del seminari. Així, es va poder comptar amb representants de la CONGDE, la *Plataforma 2015 y más*, OMAL i la Coordinadora d'ONGD del Principat d'Astúries. Es pot trobar tota la documentació aportada pels ponents i les diferents presentacions utilitzades pels mateixos al web de l'ODG, a: http://www.odg.cat/navega.php?id_pagina=32&id=25.

En l'àmbit comunicatiu cal destacar que també es va habilitar una categoria pròpia al voltant de la temàtica de Finances Responsables al nou blog de l'ODG. A l'espai corresponent (<http://bloc.odg.cat/?cat=70>) s'han inclòs 9 articles elaborats per membres de l'ODG sobre temàtiques relacionades amb Finances responsables. D'altra banda, en el butlletí NotíciesODG s'han publicat 8 articles elaborats per membres de l'ODG sobre temes relacionats amb Finances Responsables, amb un total de 879 descàrregues. Alhora, al web de l'ODG s'han publicat 30 notícies i novetats rellevants per la temàtica del programa, amb 1.937 descàrregues dels documents vinculats. A més, cal tenir en compte que la publicació i difusió dels articles elaborats fins ara s'ha realitzat de forma periòdica a través dels usuaris de Facebook (<http://www.facebook.com/pages/ODG/298546866427>) i Twitter de l'ODG

(http://twitter.com/twitt_odg).

Entre els articles que s'han fet, podem destacar "*Nou rumb (empresarial) per la cooperació internacional: El cas de del nou Fons per al Desenvolupament (FONPRODE)*" (29 juny 2011, 7 pàgs.). En aquest article analitzem les transformacions en la cooperació internacional espanyola a partir d'un dels instruments que estan cridats a ser clau en el futur de la política de cooperació espanyola. La creació del Fons per al Desenvolupament (FONPRODE) és la confirmació de l'aposta de l'administració espanyola per la cooperació financera com a eina i pel sector privat com a l'actor clau en les polítiques de cooperació internacional.

També cal dir que s'han publicat un total de 15 articles sobre la temàtica de Finances Responsables en diferents mitjans aliens a l'ODG. A nivell de mitjans impresos, destaca la publicació d'articles a la *Revista Diagonal*, *La Directa*, *Revista Pueblos*, *Revista ONGC*, *El Punt / Avui*, *Revista de la Coordinadora de ONGs de Euskadi* i *Revista Soberania Alimentaria, Biodiversidad y Culturas*, així com la publicació d'un capítol de la publicació *The Norwegian Debt Audit from an International Perspective*, d'àmbit europeu. A Internet s'han publicat articles a les pàgines de *Canal Solidari*, *Canal Solidario*, *CADTM* i *El Economista de Cuba*.

Per últim, s'ha trobat oportú realitzar altres accions d'incidència política sobre agents públics de cooperació, ja que el Govern central ha començat a implementar noves polítiques de cooperació. Per això, es va mantenir un primer contacte amb el nou director del Fons de Promoció pel Desenvolupament (FONPRODE), instrument sobre el que pivotarà la cooperació espanyola en els propers anys, ja que a través d'ell es definiran les noves polítiques de cooperació amb el Sud. En aquesta mateixa línia s'ha enviat informació respecte FONPRODE als diferents grups parlamentaris al Congrés de Diputats i s'han dut a terme reunions amb alguns parlamentaris membres de la Comissió de Cooperació Internacional per al Desenvolupament al Congrés de Diputats.

1.1.2 Deute del Nord

L'ODG ha operat una obertura destacable en el seu treball entorn del Deute. Des del 2010, i adaptant-nos a la urgent conjuntura estatal i internacional, ja havíem percebut la importància d'estendre el camp d'acció cap a la crisi del deute que arribava als països del Nord. Després de 10 anys d'experiència en el treball sobre el deute extern Sud-Nord, vam veure clarament com els mecanismes de dominació i espoli perfeccionats al Sud, mecanismes com l'ús de l'endeutament per a l'aplicació dels plans d'ajust estructurals, començaven a aplicar-se als països europeus en particular. Després d'avaluar la vitalitat de poder aprofitar aquesta experiència, vam decidir, des de l'àrea d'anticooperació financera, començar a treballar sobre el Deute de l'Estat espanyol. Cal remarcar que, sense abandonar el tema del Deute del Sud, la pròpia Campanya estatal "Qui deu a Qui?" va decidir posar al centre del seu punt de mira el Deute del Nord (vegeu a l'apartat 1.5 més informació al respecte). Fruit de la investigació realitzada en aquest àmbit, destaquem els següents articles:

- "[Deute espanyol: nou cop d'Estat financer al Sud d'Europa](#)" (Dani Gómez-Olivé, ODG, i Eulàlia Reguant, Justícia i Pau, Setembre 2011, 6 pàgs.). Aquest article exposa quina és la situació del deute a l'Estat espanyol, com ha estat possible arribar fins aquí, qui en són els responsables i quines són les possibles maneres que hi ha per sortir del túnel.

- "[Diguem 'no' al pagament del deute espanyol!](#)" (Carta de Dani Gómez-Olivé publicada a *Público*, *Diagonal*, *El Punt* i al Setmanari *La Directa* durant el mes de juliol de 2011).

- "[Ensopegarem amb la mateixa pedra?](#)" (Carta de Dani Gómez-Olivé publicada al *Diari Ara*, *El Punt Avui* i *Noticias de Navarra* durant el mes d'agost de 2011).

- "[Davant la crisi del deute... Podem dir NO?](#)". (Article publicat per Dani Gómez-Olivé i Iolanda Fresnillo (ODG) als *Quaderns d'Illacrua*, 78, Setmanari *La Directa* (245), el 13 d'octubre de

2011). Des de fa ja més d'un any, una important crisi de deute està afectant nombrosos països europeus. Els ajustaments i les retallades imposades per les credidores, ja siguin els mercats internacionals, el Fons Monetari Internacional (FMI), la Unió Europea (UE) o el Banc Central Europeu (BCE), afecten diàriament milers de famílies arreu d'Europa. Quina és la situació a l'Estat espanyol i com s'ha arribat fins aquí? Quines alternatives tenim davant la tirania del deute? Podem dir no a pagar el deute?

- "[El Deute arriba a Europa, després de devastar el Sud](#)" (Griselda Piñero (Attac- Acordem), Olivier Chantry (CADTM) i Iolanda Fresnillo (ODG), Octubre de 2011). Extracte del llibre "Vivir en Deudocracia", de "Qui deu a Qui?", en el qual es mostra el mecanisme del deute i els ajustaments a través de casos de crisis de deute a Europa (Grècia, Irlanda, Islàndia i Hungria) i al Sud (Argentina, Equador, Sud-Est Asiàtic, Zàmbia, Mali i Tunísia). □

1.1.3 Especulació financera sobre els aliments

El 2011, l'ODG va avançar en una àrea que vincula diferents àmbits en els quals ha estat treballant en els últims anys. En efecte, es va realitzar, en col·laboració amb les organitzacions GRAIN, MUNDUBAT i la Revista "Soberanía Alimentaria, Biodiversidad y Culturas", una investigació sobre el paper de l'especulació financera en la crisi alimentària. L'informe resultant, que porta per títol "**Navegando por los meandros de la especulación alimentaria**", té una extensió de 31 pàgines, ha estat maquetat i imprès amb el suport de Mundubat i la seva distribució electrònica ha tingut gran èxit. Pel que fa als continguts, cal recordar que les xifres de la Organització Mundial per l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) assenyalaven que, a finals del 2010, el nombre de persones que patia fam al món era de 925 milions de persones i que, probablement, aquesta xifra augmentaria en el futur. També registraven una tendència a l'alça els preus dels aliments bàsics. A l'Estat espanyol, s'anunciava que els cereals cotitzaven entre un 35 i un 74% més que l'any anterior. Les

condicions semblaven indicar que es desencadenaria una nova tempesta i una nova crisi alimentària de la magnitud de la del 2008, amb noves revoltes per la fam en els països més pobres. L'agitada primavera magrebina no va ser aliena a allò. L'informe es refereix específicament al paper de l'element que potser és el més important entre els elements que incideixen en els preus dels aliments bàsics. Es tracta de l'especulació financera. Estem en un context en el qual tots els moviments a les Borses de Chicago, Londres o Hannover, on es negocien els futurs contractes sobre cereals i oleaginoses, tenen repercussions sobre els aliments. La maduració del capital a l'esfera financera ha tingut lloc de manera paral·lela a la liberalització de l'agricultura, la qual cosa explica la repercussió sense precedents que ha tingut l'especulació en els últims anys sobre els preus dels aliments. L'informe ofereix elements de comprensió sobre com el capital financer ha penetrat en el mercat dels aliments per mitjà de l'especulació.

Considerant els grans guanyadors de l'especulació alimentària, observem també el paper de l'Agribusiness. És ben sabut que l'Agribusiness disposa d'un control creixent en la cadena productiva i que un grapat d'empreses dominen els mercats internacionals d'aliments, però, a més a més, en la investigació descobrim que actuen directament en els mercats financers, aprofitant-se del paper privilegiat que tenen dins l'esfera productiva. L'informe també considera breuement algunes repercussions socials que implica el manteniment d'aquest sistema. Apunta també que el capital financer migra de forma contínua. De bombolla en bombolla, va desembarcar en el mercat dels aliments, i va generar la crisi del 2008. Avui avança cap a l'acaparament de terres, un nou terreny d'especulació, que també és alimentària, al qual hem de parar particular atenció. És possible descarregar la versió electrònica de l'informe en el següent enllaç:

http://www.odg.cat/navegacas.php?id_pagina=11&id_publicacions=35&publicacions=3

Sobre el tema de l'especulació financera, també podem citar les següents activitats de difusió:

- "Especulación financiera: cómo, quién y cuándo se juega con la alimentación", article d'Olivier Chantry, Xavi Massa, Pau Miró i Mónica Vargas, publicat a la Revista *ONGC*, 48 (hivern 2011-2012), Desembre 2011.
- "Transgénicos, agrocombustibles y especulación alimentaria: cuando el hambre es un negocio", ponència de Mónica Vargas al Seminari "Recursos naturales, soberanía alimentaria y transnacionales", CEDIB, Cochabamba (http://www.omal.info/www/article.php3?id_article=4133).
- "Especulació financera i crisi alimentària", Xerrada a càrrec d'Olivier Chantry i Gustavo Duch, el 22 de novembre a l'Ateneu Candela de Terrassa (<http://ateneucandela.info/node/315>).
- "Fam, especulació i deute a Somàlia", Comunicat de la Campanya "Qui deu a Qui?" sobre la crisi a la banya d'Àfrica i la relació amb l'especulació alimentària i el deute (en castellà). Disponible a [aquest enllaç](#).

1.2. Anticooperació ambiental, Ecologia política i mapatge de conflictes

1.2.1 Anticooperació espanyola a l'Amazònia (Bolívia-Brasil)

Aquesta investigació se situa en continuïtat amb el treball que s'ha fet des de l'ODG sobre la responsabilitat de les empreses i bancs espanyols en la implementació de megaprojectes d'infraestructures a l'Amazònia, que causen preocupants impactes socials i ambientals i que no són coneguts per la ciutadania de l'Estat espanyol. La investigació busca en aquest cas actualitzar el treball realitzat el 2010 sobre els impactes socials i ambientals del "Complex del Riu Madera" i que va ser publicat a l'**Informe El "Complex del Riu Madera": un cas d'anticooperació espanyola**. Aquest complex de megainfraestructures inclou les **preses de Santo Antonio i de Jirau**, una línia de transmissió entre les dues preses i la navegabilitat entre les ciutats de Porto Velho (Brasil), Guajarà-Mirim (Brasil) i Guayaramerín (Bolívia). A més, preveu línies de transmissió entre les preses i els pols industrials de l'orient brasiler i una presa binacional sobre Cachuela Riberao. Es tracta d'un dels més preocupants conflictes socials, econòmics i ambientals implicats pel puixant desenvolupament i integració de les megainfraestructures a l'Amèrica del Sud, en el marc de la Iniciativa per a la Integració de les Infraestructures Regionals Sudamericanes (IIRSA). La transnacional francesa Suez està participant en la construcció de la presa de Jirau. D'altra banda, és important subratllar el paper actiu que ha jugat, en el finançament del "Complex del Riu Madera", el **Banco Santander**, que va arribar a tenir el 10% de les parts del Consorci que va obtenir la llicència per a la construcció de la presa de Santo Antonio, havent considerat, a més, participar en la construcció de Jirau. Probablement, arran de la pressió de la societat civil, Banco Santander va disminuir la seva participació fins a vendre'n la totalitat. No obstant això, manté un paper important, ja que és el "banc-agent", liderant el grup d'entitats bancàries que financen Santo Antonio. El protagonisme de Banco Santander en aquest cas indica l'incompliment de les Convencions i Protocols Internacionals als quals pretén acollir-se d'acord amb la seva pròpia política de "Responsabilitat Social i Ambiental", a més dels "Principis de l'Equador", que ha subscrit, i que indiquen la necessitat de verificar la sostenibilitat dels projectes d'alt i mitjà impacte socioambiental abans de procedir al finançament. Al seu torn, la transnacional espanyola **Abengoa**, que va tenir un paper protagonista l'any 2000 durant la Guerra de l'Aigua de Cochabamba, participa en un 51% en la construcció de la línia de transmissió elèctrica que vincula, al llarg de 2.375 km, la ciutat de Porto Velho amb la de Araraquara, situada a prop de

Sao Paulo. Es tracta, doncs, de portar l'energia de les preses del Madera cap a la llunyana indústria present al sud del Brasil. Finalment, la **Companyia Espanyola d'Assegurances de Crèdit a la Exportació (CESCE)** considera des del juny del 2010 donar suport a la construcció de la línia de transmissió d'Abengoa.

Pobles Indígenes de Rondônia, Brasil, a la "9ª Romaria Da Terra e Das Águas de Rondônia", manifestació contra les repeses a l'Amazònia, juliol 2011 (Foto ODG)

Amb l'objectiu de determinar els impactes que actualment genera el Complex del "Riu Madera" a la regió i com interfereix en el "bon viure" de les comunitats locals, es va realitzar un treball de camp durant els mesos de juny i juliol del 2011 a l'Amazònia de Bolívia i del Brasil, particularment en les àrees d'impacte de les preses. Es van realitzar 49 entrevistes que estan sent processades i sistematitzades actualment i es preveu terminar l'informe de la investigació el 2012. Una exposició dels primers resultats del treball de camp es troba a l'article "Preses del Río Madera: la resistència des de l'ecologisme dels pobres. 9ª Romaria da Terra e das Águas de Rondônia", publicat al Butlletí Notícies ODG, al número de juliol-agost del 2011 (http://www.odg.cat/documents/deutes/b89_preses_madera_mv_cat.pdf).

1.2.2 Ecologia política, anar més enllà de la sostenibilitat ambiental

A la Universitat Politècnica de Catalunya, on es situen moltes de les accions de l'ODG, ja fa anys que venim realitzant tasques de docència, especialment en els cursos de tercer cicle d'aquesta universitat. Dins d'aquesta tasca destaca la coordinació de l'assignatura d'Ecologia Política del Màster Oficial de Sostenibilitat de la UPC. Així, durant el segon quadrimestre del curs 2009-2010, es va impartir la tercera edició d'aquesta assignatura, centrada en l'anàlisi dels conflictes ecològics redistributius. Aquesta assignatura és la primera en aquest àmbit en tot el sistema universitari espanyol i la van cursar de manera oficial 20 estudiants de màster i doctorat de 5 països diferents. L'assignatura va ser valorada molt positivament pels professors (11 docents), però sobretot pels estudiants. Algun d'aquests estudiants han entrat a formar part de l'equip de col·laboradors de l'ODG, i també de les unitats de recerca d'altres organitzacions. La quarta edició de l'assignatura es va iniciar el 18 de febrer de 2011. En el marc de l'assignatura, persones vinculades a l'ODG van impartir diverses classes:

- 18 de febrer. "Presentació del concepte d'Ecologia Política". Mónica Vargas
- 11 de març. "Visió antropològica. Llenguatges de valoració ". Mónica Vargas
- 25 de març. "Conflictes climàtics". Marta Torres
- 8 d'abril. "Anticooperació ambiental i Deute ecològic". David Llistar

- 15 d'abril. "Metabolisme social. Un exemple: la geopolítica energètica de l'Estat espanyol ". David Llistar
- 22 d'abril. "Conflictes per la terra. La nova ruralitat. Règims ambientals transnacionals". Alejandro Jurado
- 6 de maig. "Dinàmiques en la presa de decisions: participació, interessos i cultura del risc." Jesús Carrión
- 13 de maig. "Tractats de Lliure Comerç i sobirania alimentària. El cas de la pesca". Miquel Ortega Cerdà i Gemma Tarafa
- 20 de maig. "Justícia ambiental. Desigualtats ecològiques a Catalunya". Miquel Ortega Cerdà
- 27 de maig. "Decreixement i Bon Viure". David Llistar

1.2.3 Mapatge de conflictes socioambientals

com s'havia previst en el projecte inicial, des de l'ODG s'ha avançat en l'elaboració d'una eina col·laborativa de mapatge per l'anàlisi i la difusió dels conflictes socioambientals, amb l'objectiu de generar una majorsensibilització de la societat civil catalana i de les autoritats entorn als impactes generats pel nostre model de producció i consum. El punt de partida d'aquest projecte és el desconeixement que existeix sobre l'impacte real del nostre model de desenvolupament en els pobles del Sud, i com està estretament vinculat amb el seu empobriment. La investigació i el treball en l'àrea del mapatge dels conflictes socioambientals permet, no únicament perfeccionar l'anàlisi dels propis conflictes, sinó també realitzar una difusió més important amb eines més pedagògiques i atractives. El 2011, s'ha donat un pas notable en la transmissió i apropiació del treball del mapatge per part de representants d'organitzacions de la societat civil catalana (Vegeu més endavant, a l'apartat sobre sensibilització el taller de mapatge). Citarem aquí dos resultats concrets d'aquest treball.

Elaboració de l'eina i de la base de dades per al mapatge de conflictes socioambientals

Actualment existeixen nombroses eines per realitzar mapes, des de les conegudes com Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG) fins a eines de mapatge 2.0, que combinen les funcions més bàsiques dels SIG i la possibilitat del treball col·laboratiu en xarxa. La compilació i estructuració de les dades, per tant, es troba condicionada per l'elecció del *programari* de mapatge. El mapatge de conflictes socioambientals ha de permetre representar en base cartogràfica l'objecte d'estudi, però també la posterior revisió i actualització de la informació. En aquest sentit, les eines d'orientació a l'usuari/ària permeten que **la revisió i l'actualització, a més, pugui ser realitzada per persones sense capacitats tècniques**, cosa que facilita l'apropriació de l'eina de mapatge.

Segons aquests paràmetres, s'ha realitzat una prova comparativa de les diferents possibilitats: *Miramon*, *ArcGis* i *GVSIG* són eines amb una elevada solvència tècnica però la seva complexitat tècnica i la impossibilitat actual de col·laboració en línia són un obstacle per l'apropriació posterior. Entre d'altres opcions sí permeten la col·laboració en línia i la publicació de dades. *Spreadsheet mapper* té una càrrega lenta de les dades i un límit de punts de mapatge de 400 i *Ikimap*, *Geocommons* i *Google Fusion Tables* compleixen amb els requisits de mapatge. Finalment es va optar provisionalment per *Google Fusion Tables* (GFT) per la quantitat d'eines complementàries que ofereix i la senzillesa inicial per la consecució de resultats visibles i publicables. L'estructuració de les dades a GFT és similar a la d'una base de dades simplificada, en un format visual semblant a un full de càlcul, amb les dades distribuïdes en files i columnes. Les files actuen com registres i les columnes com els camps que té aquest registre. La base de dades es troba localitzada en un bloc especialment creat per això (<http://mcaodg.blogspot.com.es/>), que està actualment en fase d'actualització.

Assenyalarem dues aplicacions pràctiques d'aquesta eina el 2011 en conflictes socioambientals generats en països del Sud. En primer lloc, en base a un treball de camp realitzat a Mèxic i Guatemala per detectar conflictes socioambientals associats al model de producció i consum dels països del Nord, es va seleccionar el cas del **Corredor Tecnològic de Guatemala**. Durant les tres setmanes del treball de camp es va sistematitzar la informació obtinguda a partir d'entrevistes als actors implicats i es realitzà el treball de mapatge. El Corredor consisteix en un projecte de connexió transoceànica, que s'iniciarà el pròxim 2012, i que serà utilitzat per al trànsit de mercaderies entre el Pacífic i l'Atlàntic.

Els resultats del treball de mapatge van ser presentats al mes de juny de 2011, durant el *4th UPC International Seminar on Sustainable Technology Development 2011: Sustainable Mobility¹*, organitzat per la UPC. La ponència es va enfocar en l'anàlisi dels fluxos del trànsit internacional de mercaderies i en com aquests fluxos interfereixen en les realitats locals. Actualment es manté la relació amb les organitzacions guatemalenes en nom de donar continuïtat a aquest treball. Se'ls ha transmès el resultat del mapatge i es contempla la possibilitat de continuar amb el suport al seguiment dels conflictes que estan realitzant aquestes comunitats.

El segon cas d'aplicació pràctica l'ha dut a terme un investigador de la UAB per donar suport a les **organitzacions indígenes amazòniques a Perú**, afectades per la indústria petrolera. En aquest cas, l'eina desenvolupada per l'ODG va ser adaptada a la realitat local i està sent utilitzada per al seguiment de la indústria petrolera a la **Conca del Riu Corriente**, en la qual opera l'empresa espanyola Repsol-YPF. Els membres de la Federació de Comunitats Natives del riu Corriente (FECONACO) completen, a partir del seu seguiment en el terreny, un formulari *en línia* on no només es

descriuen els vessaments de petroli, sinó que també els permet pujar fotos i vídeos. La Pàgina Web en la qual figurarà el mapatge realitzat a partir dels formularis elaborats serà presentada al públic al 2012. En ella figurarà un mapa de l'Amazònia peruana amb el conjunt d'impactes socioambientals de la indústria petrolera, i s'espera que sigui de gran utilitat en la defensa del territori de les comunitats indígenes locals.

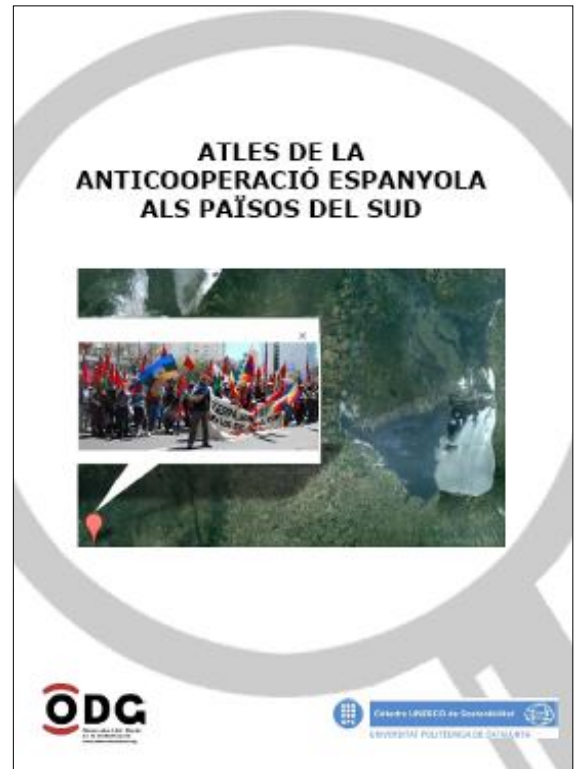
¹ La pàgina Web del Seminari és <http://is.upc.edu/seminaris-i-jornades/seminaris/seminari-std>

Cal destacar que per facilitar el procés de difusió de l'eina del mapatge, s'ha elaborat una Guia per l'Usuari². El 2012, el Grup de Mapatge de Conflictes Socioambientals prosseguirà amb les seves tasques. A finals de 2011 ja es van començar a explorar altres eines possibles de cara a la generació d'una "Conflictepèdia" col·laborativa d'aquest tipus de conflictes, però amb una base en un programari lliure, considerat més adequat per a la nostra tasca que GoogleFusionTables.

Elaboració de l'Atles de l'Anticooperació espanyola als països del Sud

El treball de suport a la introducció i instrucció dels conflictes socioambientals redistributius que es troben a la base de dades creada pel grup de mapatge de l'ODG (MCA – Mapatge de Conflictes Socioambientals), així com la creació de mapes i les anàlisis pertinents, es visualitzen a l'*Atles de l'Anticooperació espanyola als països del Sud*³.

L'Atles compta amb 38 pàgines i ha estat maquetat i traduït al català, així com presentat en tres ocasions. Comprèn diferents àrees d'anticooperació, que és un component fonamental de la responsabilitat exterior de l'economia. En la primera part, es tracta l'anticooperació financera, considerant les inversions del capital espanyol a l'Amèrica Llatina i el Carib, així com definint la noció de conflicte ambiental, repassant la responsabilitat social corporativa i presentant el projecte de mapatge col·laboratiu de conflictes socioambientals. Es consideren en aquest nivell tant els objectius del mapatge, com la seva primera aplicació, el concepte de neocartografia i un examen del mapatge com una eina clau en el treball dels conflictes socioambientals redistributius. En la segona part, l'Atles inclou el treball sobre l'anticooperació ambiental catalana, considerant els criteris de responsabilitat exterior de l'economia catalana, com també el consum, les importacions de Catalunya i la pèrdua de biodiversitat. La tercera part es concentra en l'anticooperació birregional entre els països de la Unió Europea i aquells de l'Amèrica Llatina i el Carib, i recull els casos presentats davant del Tribunal Permanent dels Pobles (Madrid, maig del 2010), en el marc de les activitats de la xarxa "Enllaçant Alternatives".

Taller de mapatge col·laboratiu de conflictes socioambientals

Amb l'objectiu de difondre l'eina de mapatge de conflictes socioambientals es va establir contacte amb:

- Organitzacions de la societat civil catalana implicades en el suport a comunitats del Sud afectades per aquest tipus de conflictes i que treballen en àmbits com les indústries extractives, la defensa dels drets dels Pobles Indígenes, la justícia ambiental, la sobirania alimentària, el canvi climàtic i el consum responsable: Enginyeria Sense Fronteres (ESF), Entrepobles, Acsur-Las-Segovias, Colectivo Maloka, Carbon Trade Watch, GRAIN, Xarxa per una Nova Cultura de l'Aigua, SETEM, Ecologistes en Acció,

² Disponible a la pàgina Web de l'ODG: http://www.odg.cat/documents/novetats/Guia_taller_mapatge_ODG.pdf

³ Disponible també a la Pàgina Web de l'ODG, al següent enllaç:

http://www.odg.cat/documents/novetats/Atlas_anticooperacio_espanyola.pdf

AlterNativa, Barrinar cap a la Sostenibilitat, Educació per l'Acció Crítica (EDPAC) i el Centre de Recerca i Informació en Consum (CRIC).

- Membres de la comunitat universitària, en particular de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), així com investigadors de l'Institut de Ciència i Tecnologies Ambientals (ICTA) de la UAB, interessats en el taller per la seva participació en el projecte europeu "Environmental Justice Organisations, Liabilities and Trade" (EJOLT).

La resposta de formació en el mapatge dels conflictes socioambientals, així com de l'establiment d'una base de dades comuna, una "Conflictopèdia", va ser acollida amb entusiasme per part d'aquestes organitzacions i entitats, de les quals únicament tres no van poder assistir al Taller (Entrepobles, Setem i EDPAC), però van manifestar la intenció de participar en el proper.

El taller, pel seu enfocament col·laboratiu i orientat al treball de les organitzacions, ha requerit un intens treball previ de preparació. L'objectiu era aconseguir que les organitzacions mapessin els seus casos i ho fessin amb les seves eines.

1.2.4 Altres temes en relació a la sostenibilitat

Seminari sobre Sostenibilitat a les Universitats

El 18 novembre del 2011 es va organitzar el Seminari intern "La Sostenibilitat a les Universitats de l'Estat espanyol" a la Universitat Politècnica de Catalunya, convocat per l'ODG, en col·laboració amb la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC. Vam comptar amb la participació d'investigadors/es i docents de diferents universitats de l'Estat espanyol (Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat de Girona, Universitat Pompeu Fabra, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Universitat de les Illes Balears, Euskal Herriko Unibertsitatea, Universidad Autònoma de Madrid, Universidad Politècnica de Madrid, Centro Complutense de Estudios e Investigaciones Medioambientales, Universidad Pablo de Olavide).

El Seminari va ser organitzat per tal de poder establir les bases d'una reflexió col·lectiva sobre, per exemple, com afecta a la qualitat i tipus de resultats l'origen del finançament de la investigació i d'altres activitats universitàries com la docència i les pràctiques laborals dels estudiants. Creiem que en el context actual, el treball a l'àrea de la sostenibilitat fomentada des de la Universitat, ha de nodrir un constant qüestionament que permeti a l'espai acadèmic assumir de la millor manera possible el seu paper històric d'avançar cap a la justícia social i ambiental global. Tots els materials i conclusions del Seminari poden ser consultats a: http://www.odg.cat/navega.php?id_pagina=32&id=26.

Anticooperació pesquera

Enguany ens hem sumat també a la plataforma [Ocean2012](http://ocean2012.eu/) (<http://ocean2012.eu/>), una aliança d'entitats per la transformació de la política pesquera europea, per detenir la sobrepesca, acabar amb les pràctiques de pesca destructiva i fer una utilització justa i equitativa dels bancs de peixos saludables.

Entre els articles publicats des de l'ODG sobre aquest tema, destaquem:

- **“L’hora d’afrentar els reptes de la pesca a Espanya”** (Miquel Ortega, 2 març 2011, Butlletí Notícies ODG). L'article avalua com l'Estat espanyol és un dels estats amb el consum per càpita de peix més alt d'Europa, i té la principal potència pesquera, amb una flota que s'estén per tot el món. És també una potència mundial en comerç internacional, ja que és el novè país exportador del món i el tercer importador (FAO, 2010). Aquest rol destacat té lloc en un moment on cada vegada és més clar que cal fer una revisió en profunditat del model de consum, l'extracció i la comercialització de la pesca per tal d'assegurar que no continua la preocupant degradació del medi marí, que s'asseguren unes condicions laborals dignes per als pescadors que porten a terme l'activitat econòmica, i que s'afavoreix que els beneficis de la pesca arribin al màxim nombre de persones possibles. Hi ha propostes viables per portar a terme aquesta transformació, i estem davant d'una oportunitat política única, però també hi ha nombroses resistències per fer els canvis necessaris. Per això cal augmentar la pressió ciutadana per tal que els canvis es puguin dur a terme. L'article pot ser consultat a: http://www.odg.cat/documents/deutes/b85_Pesca_Directa_MO_cat.pdf. □
- **“Pesca... llum i acció!”** (Miquel Ortega i Gustavo Duch, abril 2011, *Le Monde Diplomatique*). Quin serà el futur dels pescadors espanyols? Aquest article vol mostrar quin és el present i futur al qual s'han d'enfrontar els pescadors espanyols, arran de les negociacions dels acords de pesca dins del mercat comú de la Unió Europea. En [aquest vídeo](#) es pot veure una entrevista sobre la mateixa temàtica realitzada a Miquel Ortega en *Per a Tots La 2*, de TVE. L'article pot ser consultat a: http://www.odg.cat/documents/deutes/b87_pesca_llums_accio.pdf

1.3. Bancs, Transnacionals espanyoles i Drets Humans

L'ODG ha mantingut, així mateix, el treball intens entorn de l'anticooperació exercida per part de la banca i les transnacionals espanyoles, i que té com a resultat la violació sistemàtica dels Drets Humans. Concretament, s'ha treballat en la relació de l'empresa privada amb l'ajuda oficial al desenvolupament, en el marc del següent dossier d'investigació que serà publicat el 2012:

- ***El paper de l'empresa privada en l'ajuda oficial al desenvolupament: Cooperació S.A?*** Estem assistint a un procés de canvis profunds en les polítiques públiques de cooperació internacional, en què s'avança en la promoció del rol de les empreses amb ànim de lucre com a agents de desenvolupament. Aquest canvi de paradigma ha adquirit molta importància els darrers anys, tot i que el sector privat fa dècades que participa de les polítiques públiques de cooperació. Així, les empreses privades han estat participant i beneficiant-se de la política pública de cooperació internacional durant dècades. Però en els darrers anys hi ha hagut una transformació fonamental, ja que el sector privat ha passat de ser un mer *implementador* a ser presentat com a “promotor del desenvolupament”.

A més, destaquem els següents resultats del seguiment en aquesta àrea:

- **“Caixes d'Estalvis espanyoles i Sobirania Alimentària”** (Jesús Carrión i Marta Serra, juny 2011, Article publicat al número 6 de la Revista *Sobirania Alimentària, Biodiversidad y Culturas*). En aquest article s'analitza de manera específica la corresponsabilitat de les Caixes d'Estalvis espanyoles en la violació de la sobirania alimentària a partir de les relacions que manté amb actors d'anticooperació, a través de la participació accionarial en empreses transnacionals o la facilitació de finançament a projectes. Un vincle que, com es podrà comprovar, produeix efectes de tipus totalment oposat al dels de la seva obra social.

L'article pot ser consultat a:
http://www.odg.cat/documents/deutes/b89_caixes_sobirania_jc_ms_cat.pdf

- **"Criminalización de la protesta"** (Ponència de Jesús Carrión, abril 2011, Taller sobre "la criminalización de los defensores de los derechos humanos y de la protesta social y el rol de las transnacionales en Latinoamérica", CIFCA - Copenhagen Initiative for Central America and Mexico).
- **" Impactes de la inversió estrangera directa en països en desenvolupament"** (Article de Jesús Carrión i Iolanda Frenillo presentat a la Conferència Internacional de EURODAD i la Campagna per la reforma della Banca Mondiale. *El giro de la financiación para el desarrollo hacia el sector privado: ¿eficaz para el desarrollo?*, maig 2011). L'article destaca que la Inversió Estrangera Directa (IED) és un dels fluxes més importants de capital que arriben als països empobrits. En els darrers anys, des de diversos sectors s'ha assenyalat la potencialitat de la IED per a fomentar processos de creixement econòmic i desenvolupament. Des d'altres sectors, però, s'assenyala la IED com un element d'anticooperació, un fluxe sovint insostenible i irresponsable amb el qual s'han comés de forma sistemàtica violacions dels drets humans, explotació laboral i expoliació de recursos naturals. Es pot consultar l'article a:
http://eurodad.org/uploadedfiles/whats_new/news/background%20papers_spanish.pdf
- **"Transnacionales y sindicalismo"** (Article de Jesús Carrión, desembre 2011, presentat al Seminario Internacional del proyecto de investigación "El marco jurídico y la acción transnacional del sindicalismo vasco en la globalización", organitzat per HEGOA, Instituto De Estudios Sobre Desarrollo y Cooperación Internacional Zubiria Etxea, Facultad De Ciencias Económicas y Empresariales UPV/EHU, Bilbao).

1.4. Interferències

Un exercici de vigilància de la societat civil sobre els governants, els poderosos i tot allò que els ciutadans no veiem en el dia a dia. La pel·lícula **Interferències** és la culminació del treball de més de 10 anys investigant i denunciant diferents mecanismes d'[anticooperació](#). Un treball realitzat des de l'ODG en xarxa amb múltiples organitzacions, xarxes i campanyes. I des de fa 5 anys, en paral·lel, és el resultat del treball de Quepo per trobar noves maneres de comunicar i acostar l'audiovisual professional al sector social, amb un compromís absolut amb el treball de continguts per a les necessitats de comunicació de les entitats, al servei del debat i l'acció social.

Hem intentat dir amb altres paraules el que normalment diríem amb una parrafada de continguts densos i declaracions d'experts.

Ara fa dos anys ens vam trobar, ODG i Quepo, amb la voluntat de tirar endavant un projecte audiovisual que ens ajudés a **reflexionar amb l'espectador** sobre els conceptes que condicionen el desenvolupament socioeconòmic

dels països i els pobles, tant al Sud com al Nord. Una altra manera de treballar des de les ONG és fer incidència en la societat sobre quines són les accions que segur que no milloren el món en què vivim. Volíem fer més accessibles conceptes i processos que, a oïdes de gran part de la ciutadania, resulten abstractes i inaccessibles. Mecanismes i paraules que els experts en la matèria pensem que la societat coneix però que al carrer, en la realitat del dia a dia, no sent que li pertoquin o li afectin. Però en realitat es tracta d'**una realitat que condiona la nostra vida** i la de milions de persones arreu del món. Mecanismes com el deute extern o el comerç internacional, l'abús de poder per part d'empreses transnacionals o els interessos que

amaguen governs i institucions internacionals, els impactes del model de consum i producció sobre les persones i el mediambient. En definitiva, Interferències que provoquen impactes negatius sobre el bon viure de les persones. Després de molts anys d'investigació, buscant com aglutinar en un concepte tots els factors i variables, a l'ODG vam començar a utilitzar el terme **Anticooperació**.

Un grup de persones, investigadors, economistes, activistes, tècnics i artistes, amb administracions públiques i empreses privades, fan possible una pel·lícula col·laborativa sense afany de lucre.

Gràcies a la participació altruista de més de 150 professionals del cinema, empreses audiovisuals, entitats socials i institucions públiques locals, hem pogut convertir aquest projecte en una pel·lícula de qualitat i una web de darrera generació. El procés de concepció, documentació, pre-producció, rodatge, muntatge, comunicació i distribució del projecte és fruit d'aquest treball col·laboratiu, que continua més enllà de l'estrena. El 18 de novembre, i fins a finals de desembre, s'inicia una campanya de finançament col·lectiu (crowdfunding) a través de la plataforma Verkami, per aconseguir recursos per a produir el DVD de la pel·lícula i assegurar-ne la seva distribució.

Un rodatge que comença amb les acampades del 15M a Plaça Catalunya i que acaba amb el desallotjament violent dels Mossos d'Esquadra. Un guió de ficció amb final reescrit per la realitat.

En el procés de rodatge destaca la inesperada coincidència amb l'inici de les mobilitzacions del 15M i l'impacte que van tenir en el producte final i en el dia a dia del rodatge. El primer dia de rodatge, el 16 de maig de 2011, dia en què van començar a sorgir acampades a les places de múltiples ciutats arreu de l'Estat espanyol arran de les manifestacions del 15 de maig, el final de la pel·lícula estava escrit com una invitació a la mobilització, a sortir al carrer. L'energia que desprenien aquells dies les places de tot el país va contagiar tot l'equip de rodatge i va propiciar un canvi de plans. Mentre el dia 27 de maig els Mossos d'Esquadra intentaven, sense èxit, desallotjar violentament els acampats a plaça Catalunya, el Teatro de los Sentidos, on rodàvem Interferències, es convertia en una improvisada acampada indignada. Interferències es convertia així en la pel·lícula a la qual el 15M va fer canviar el final.

Sinopsi

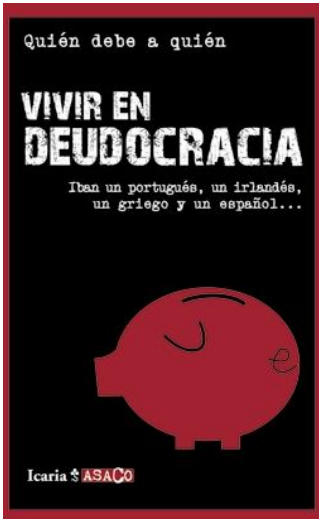
Cecilia, Anna, Maria i Rodrigo formen una jove companyia teatral, de recent èxit per la seva descarada i transgressora posada en escena, i pel compromís social i polític dels continguts que mostren. Preparen la seva propera estrena, una obra de denúncia sobre com la societat de consum accepta allò inacceptable. Una societat que no qüestiona un sistema polític i econòmic que imposa deutes i empobriment sobre els més dèbils. En aquest viatge, comencen per tractar de manipular dramàticament l'obra de l'autor francès Bernard-Marie Koltés, però en descobrir que no funciona, els actors s'abandonen a formes molt més directes, proveïdes d'humor i sarcasme. La creativitat colpeja de ple amb el respecte profund que senten cap a les temàtiques que volen tractar. Del deute extern al comerç internacional, del paper de les institucions financeres a l'abús de les transnacionals, del model de consum al canvi climàtic, un seguit d'injustícies que aguditzen l'angoixa que van vivint durant el procés de documentació i aprenentatge. Van prenent consciència de la dificultat d'abastar la complexa i sagnant realitat que volen mostrar, entrant a poc a poc en una crisi d'identitat moral i artística que els enfronta entre si. Les manifestacions del 15M a tot el país envairan el procés creatiu de la companyia, suposant un punt d'inflexió sense retorn.

Es pot veure "Interferències" a: <http://www.interferencias.cc/ca/pelicula>

1.5 Activitats amb les campanyes

1.5.1 Campanya "Qui deu a Qui"?

L'ODG ha mantingut enguany una participació molt activa a la Campanya "Qui deu a Qui?" a nivell estatal i català. Destaquem aquí les següents activitats:

En el marc de la Campanya "Qui deu a Qui?", vam participar activament en l'elaboració del llibre *Viure en deudocràcia*, publicat per l'editorial Icaria en la col·lecció ASAC. Els països del Sud han viscut durant dècades asfixiats pel deute, l'FMI i el Banc Mundial. Ara, al Nord, el deute recau sobre Grècia, Irlanda i Portugal, i ja són països més empobrits i amb més desigualtat social del que eren abans dels "rescats". A qui li toca ara? A Itàlia? A Espanya? Cal aclarir a què responen els ajustos pressupostaris exigits per l'FMI i la UE. Pot el país veure's abocat a un "rescat"? Què hi ha darrere del deute espanyol? Pot una auditoria del deute ajudar-nos a sortir de la crisi? I si no paguem? Només quan els pobles coneixen la veritat, poden reclamar els seus drets i oposar-se amb força a les mesures d'austeritat i a la càrrega insostenible del deute. Aquest llibre, i les alternatives que proposa, com l'auditoria del deute, ofereixen el coneixement necessari per a la resistència. Es pot descarregar el llibre gratuïtament a aquest enllaç: http://www.quiendebeaquien.org/IMG/pdf/Vivir_en_deudocracia.pdf

En la mateixa línia, es va participar a l'organització de *les Trobades "Vivint en Deudocràcia. El deute als països del Nord: Aprenent del Sud"*, els dies 7 i 8 d'octubre, a Madrid. A les Trobades es va tractar de proporcionar claus per entendre i afrontar el deute i l'actual situació de crisi econòmica que patim. Aquestes trobades, convocades per la campanya "Qui deu a Qui?", van comptar amb la presència d'experts i protagonistes de diverses entitats, com la de Miren Etxezarreta (Col·lectiu TAIFA), Andy Storey (Action from Ireland, Irlanda), Eric Toussaint (CADTM / Comitè Científic d'ATTAC, Bèlgica), Leonidas Vatikiotis (Economista i periodista, Grècia), Gunnar (ATTAC Islàndia) i Luís Bernardo (CADTM Portugal), entre d'altres.

VIVIENDO EN DEUDOCRACIA
¿Y si no pagamos?

MADRID
7 y 8 de Octubre

Por un final feliz para este cuento

Les trobades van reunir més de 300 participants i es van clausurar amb una reunió en què activistes de 20 organitzacions i xarxes de la societat civil, incloent el 15M, van començar a pensar el treball conjunt cap a l'Auditoria Ciutadana del deute a l'Estat espanyol. Més informació: <http://www.quiendebeaquien.org>

1.5.2 Campanya "No et Mengis el Món"

Des de l'ODG hem continuat el treball en xarxa des de la Campanya "No et Mengis el Món" (www.noetmengiselmon.org), juntament amb la Xarxa de Consum Solidari, Veterinaris sense Fronteres, Entrepobles i comptant amb la col·laboració de GRAIN. Enguany s'ha seguit treballant per a sensibilitzar i denunciar la vinculació entre la generació de deute ecològic des del Nord Global i la pèrdua de sobirania alimentària al Sud Global. En aquest sentit s'han elaborat materials, s'han organitzat activitats de formació i s'ha avançat en la tasca de sensibilització i denúncia. En particular, destaquem:

- Jornades Energia i Territori. Resistències al model energètic corporatiu i contaminant, organitzades per la Campanya "No et Mengis el Món", Repsolmata, Ecologistes en Acció, Recerca i Decreixement, Jòvens de les Terres de l'Ebre, ADENC, Enginyeria Sense Fronteres Catalunya. 5 desembre 2011 (RAI (C/Carders 12, Principal, Barcelona) Veure el programa complet de les Jornades (5, 6 i 12 març) al següent enllaç: <http://energiaiterritori.wordpress.com/>
- **Seminari: "Política Agrícola Comuna: A qui beneficia? Nova Política Agrícola Comuna: A qui beneficiarà?"**. Organitzat per GRAIN i la Campanya "No et Mengis el Món".

Data: 7 maig 2011

Lloc: Centre Sant Pere Apòstol (c/ Sant Pere Més Alt, 25, Barcelona)

Continguts

L'agricultura és un sector estratègic en la política comuna europea. De fet, és la partida més important dels seus pressupostos, i l'Estat Espanyol és el segon país més beneficiat de la Unió Europea. Però això no significa que aquestes polítiques hagin afavorit el teixit de la pagesia europea i espanyola. Per contra, han facilitat el desenvolupament d'un model agro-industrial que ha danyat el seu model productiu i ha incentivat la seva marginació econòmica, fins al punt que es pot considerar una de les principals causes dels processos d'èxode rural a Europa. D'altra banda, a través de mecanismes més o menys encoberts de subvencions i subsidis, la política agrícola europea afavoreix l'exportació d'excedents agraris que inunden els mercats del Sud a preus inferiors al seu cost de producció, i que fan competència deslleial a la pagesia local fins al punt de fer inviables les seves explotacions (dumping). En l'actualitat, i sota la consigna PAC Horitzó 2020, s'està negociant i debatent una reforma de la PAC que s'hauria de posar en funcionament al 2014. El present seminari vol ajudar a respondre, amb la participació d'especialistes i activistes de prestigi, a les preguntes que sorgeixen d'aquest procés: Què hi ha darrere d'aquests objectius manifestats? En quines polítiques es materialitzaran? Quin és el paper dels lobbies agro-industrials? Quines poden ser les conseqüències en les economies camperoles europees i del Sud? Quin posicionament adopten els moviments socials camperols i quina és la seva participació en aquest procés de negociacions? Vegeu més informació i el programa a: <http://www.noetmengiselmon.org/spip.php?article418&lang=ca>

1.5.3 BBVA sense Armes i RETS

Enguany s'ha continuat amb una participació important a la Campanya "BBVA Sense Armes" (<http://www.bbvasinarmas.org/>) i "Santander Sense Armes" (<http://www.bancosantandersinarmas.org/>), compareixent a les Juntes Generals d'Accionistes d'ambudes entitats bancàries (vegeu: <http://elpais.com/diario/2011/03/12>, i <http://blogs.publico.es/altermundista>), en col·laboració amb SETEM i el Centre Delàs. Cal assenyalar també la implicació important de l'ODG al Col·lectiu RETS – Respostes a les Transnacionals (<http://collectiurets.wordpress.com/>), particularment fent un seguiment dels impactes de les transnacionals espanyoles als països del Sud.

2. QUIN IMPACTE HA TINGUT LA FEINA DE L'ODG?

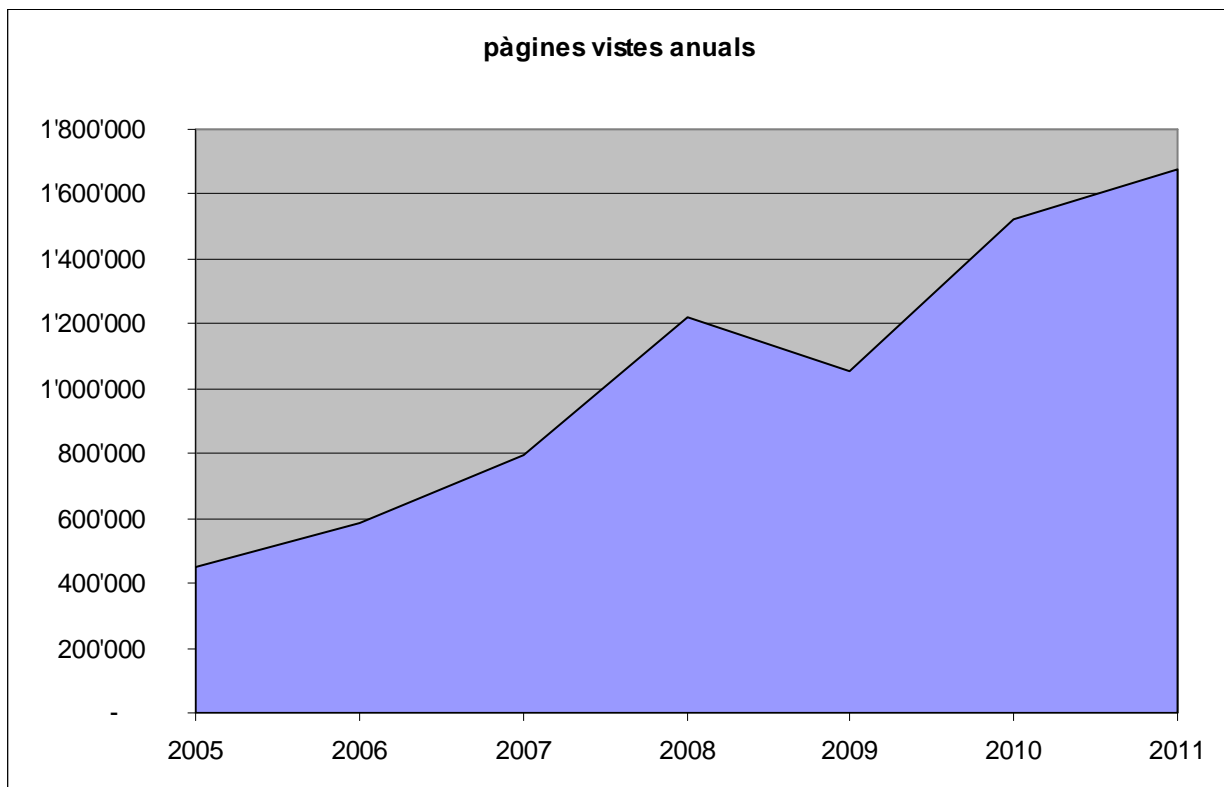
Per a l'ODG és important que el coneixement sobre les causes i conseqüències de les relacions econòmiques desiguals i injustes entre el Nord i el Sud, així com sobre les alternatives, pugui socialitzar-se amb un sector el més ampli possible de la població. En aquest sentit, sempre tractem de donar molta importància a les accions de sensibilització i comunicació, ja sigui a través de mitjans propis o dels mitjans de comunicació de masses i alternatius.

Enguany s'han seguit difonent les quatre exposicions de l'ODG: "El deute extern, una fàbrica de pobresa"; "Deute ecològic", "Canvi Climàtic, agroindústria i agrocombustibles cap a un major deute ecològic?", i "Impactes de Barcelona sobre Amèrica Llatina. No et Mengis el Món", a diferents llocs de Barcelona i Catalunya.

Una de les vies més importants per a difondre els resultats de les recerques, és la participació en activitats de formació o sensibilització (xerrades, taules rodones, conferències, debats, cursos, etc.). Enguany els membres de l'ODG han participat en 94 activitats de formació i sensibilització arreu de Catalunya i l'Estat espanyol, arribant a més de 3.500 persones.

S'han prioritzat també els mitjans de comunicació propis com el Butlletí NotíciesODG o la pàgina web de l'ODG. El **Butlletí NotíciesODG** és un butlletí electrònic creat l'any 2003 amb l'objectiu de difondre i sensibilitzar sobre els temes que treballa l'ODG a nivell d'investigació i formació. El Butlletí NotíciesODG arriba a 3.585 persones de forma directa, i es pot consultar també a la pàgina web de l'ODG. Enguany s'han editat 10 números (un mensual excepte els mesos d'agost i desembre).

D'altra banda, una de les vies més importants de difusió és **la pàgina web** de l'ODG. Només l'any 2011 la pàgina www.odg.cat **ha tingut 1.674.111 pàgines visitades i 274.466 documents descarregats**. El nombre de pàgines vistes enguany ha estat el més alt de la història de la nostra pàgina web, superant els rècords de visites tots els mesos de l'any.

A més, seguint un nou pla de comunicació elaborat el 2009, l'ODG va obrir un blog d'opinió coincidint amb la Cimera del Canvi Climàtic de Copenhaguen a finals de 2009. Al llarg del 2011 s'ha seguit fent ús d'aquest blog i s'ha treballat per a millorar-lo tècnicament, creant un nou bloc en el servidor de l'ODG (<http://bloc.odg.cat>) amb plataforma multilingüe. Finalment, i també com a part del nou pla de comunicació, l'ODG utilitza xarxes socials, com ara Facebook o Twitter, com a canals de sensibilització. La pàgina de l'ODG a [facebook](#) té un total de 1.017 seguidors, un número que no ha deixat de créixer des que es va crear a inicis de 2010. En el cas de [Twitter](#), l'usuari [twit_odg](#), des d'on difonem recerques, articles i activitats relacionades amb la feina de l'ODG, té un total de 1.312 seguidors.

Finalment, es segueixen prioritant les accions de relació amb els mitjans de comunicació, amb l'objectiu de posicionar l'ODG com a font d'opinió i com a font d'informació per aquests mitjans. En aquest sentit seguim reaccionant a esdeveniments i notícies que succeeixen relacionats amb els temes que treballem, oferint el nostre coneixement i particular punt de vista als mitjans de comunicació, tenint sempre en compte la comunicació dels resultats de les nostres investigacions, activitats de formació, sensibilització i mobilització social.

En aquest sentit s'han establert acords de col·laboració amb publicacions com *ONGC*, *Diagonal* o *La Directa*. Publiquem assíduament a [Canalsolidario.org](#), participem mensualment en el programa de ràdio *Tots x Tots* de COMRàdio, i fem arribar els comunicats de premsa a més de 500 contactes propis d'agències, ràdios, televisions, revistes, diaris i mitjans a internet. Només el 2011 s'han publicat 26 articles d'opinió i divulgació en premsa escrita o internet i s'ha participat en 33 entrevistes o programes de televisió i ràdio. Aquesta presència en els mitjans s'ha mantingut més o menys estable en els últims anys.

3. ANNEXOS

Annex I. Seminaris i cursos de formació ODG

COOPERACIÓ S.A.

Seminari de formació i debat adreçat a membres d'entitats, activistes de moviments de solidaritat internacional i experts i acadèmics en l'àmbit de la cooperació

Data: 4 juny 2012

Lloc: Nau Ivanow (2a planta), C. Hondures, 28-30, Barcelona

Continguts

En els darrers temps hem vist com des de diverses administracions s'estan fent passes per a atorgar a l'empresa privada un paper cada cop més rellevant en les polítiques de cooperació. El debat sobre el paper de l'empresa en el desenvolupament i, en concret, la seva potencialitat o incompatibilitat com a agent de cooperació fa temps que està sobre la taula. Però ha estat en els darrers anys, arran, en part, de la crisi econòmica, que s'estan posant en marxa o reforçant diverses iniciatives en aquest sentit. La crisi, per una banda, ens ha portat a la reducció cada cop més important dels pressupostos públics de cooperació, la qual cosa porta a algunes administracions a apuntar l'empresa privada com una possible font per pal·liar l'escassetat de recursos. Però d'altra banda, en el marc de la crisi, administracions i acadèmics apunten també a la necessitat de donar suport als processos d'internacionalització de l'empresa catalana i espanyola perquè pugui accedir a nous mercats i així suplir la manca de demanda en els mercats locals. És en aquest àmbit on es planteja que, donant un paper més rellevant a l'empresa com agent de cooperació, no només guanya la cooperació (en recursos i capacitats empresarials) sinó també l'empresa (en mercats i oportunitats de negoci). El seminari va ser pensat per a aprofundir en l'anàlisi d'aquestes noves tendències, conèixer els nous instruments que s'estan posant en marxa, debatre quins poden ser els seus impactes en el desenvolupament i començar a construir un posicionament comú envers a aquesta situació.

Programa

10h00 a 12h00. Per què empresa i cooperació?

Antonio Tricarico, Campagna per la Riforma della Banca Mondiale (CRBM - Itàlia)

Jesús Carrión, Observatori del Deute en la Globalització (ODG)

12h00 – 12h30. Pausa

12h30 - 14h00. Mecanismes de cooperació empresarial

Iolanda Fresnillo, Observatori del Deute en la Globalització (ODG) - FONPRODE i nous mecanismes de cooperació financera

Quique Gornés, d'Enginyeria Sense Fronteres - Aliances Público-privades: el cas de l'aigua.

Orencio Vázquez (Observatorio de la RSC) - Criteris d'elegibilitat i mecanismes de control de l'empresa com agent de cooperació

14h00 – 15h30. Dinar comunitari

15h30 -16h30. Taula Rodona. Com enfortim el teixit econòmic local als països del Sud? Quin paper ha de tenir l'empresa en aquest enfortiment i en les polítiques de cooperació?

Jordi Vives, Institut d'Innovació Social d'ESADE
Carlos Gómez Gil (Universitat d'Alacant)

16h30 – 17h30. Treball en grups de debat. Com enfortim el teixit econòmic local als països del Sud? Quin paper ha de tenir l'empresa en aquest enfortiment i en les polítiques de cooperació en general?

17h30 – 18h30. Plenari final. Construïnt un argumentari sobre el paper de l'empresa dins l'AOD

Curs organitzat amb el suport de:

Aquest seminari ha estat organitzat per l'Observatori del Deute en la Globalització i Àgora Nord-Sud (Entrepobles, Enginyeria sense Fronteres, Setem, Veterinaris sense Fronteres i Medicus Mundi), en coordinació amb la Comissió de Polítiques de la Federació Catalana d'ONGs al Desenvolupament. El seminari s'ha pogut realitzar gràcies al suport de Barcelona Solidària (Ajuntament de Barcelona) i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (Generalitat de Catalunya).

Per a més informació vegeu [aquest enllaç](#)

La sostenibilitat a les universitats de l'Estat espanyol. L'estat de la qüestió, tendències i implicacions de l'origen del finançament

Data: 18 de novembre de 2011

Lloc: Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica Industrial de Barcelona (EUETIB) , Universitat Politècnica de Catalunya, Edifici UR1 (Industrials, C. Comte d'Urgell, 187, 08036 Barcelona).

Continguts

En aquesta ocasió, ens proposem dur a terme un Taller sobre "Sostenibilitat a les universitats espanyoles: Estat de la qüestió, tendències i implicacions de l'origen del finançament", el dia 18 de novembre de 2011, per poder debatre conjuntament amb experts/es d'universitats espanyoles sobre aquestes temàtiques. Es tracta de poder establir les bases d'una reflexió col·lectiva sobre, per exemple, com afecta a la qualitat i tipus de resultats l'origen del finançament de la investigació i d'altres activitats universitàries com la docència i les pràctiques laborals dels estudiants. Creiem que en el context actual, el treball a l'àrea de la sostenibilitat fomentada des de la Universitat, ha de nodrir un constant qüestionament que permeti a l'espai acadèmic assumir de la millor manera possible el seu paper històric d'avançar cap a la justícia social i ambiental global.

Objectius

i).- Reunir experts/es que estiguin fent investigació i/o docència al voltant de temes propers a la Sostenibilitat a les universitats i centres de referència de l'Estat espanyol.

ii).- Mapar i revisar l'estat dels grups de referència en sostenibilitat de les universitats i centres espanyols que actuen des d'una perspectiva crítica vinculada amb la recerca de la justícia social i la justícia ambiental. Analitzar col·lectivament les implicacions de la relació entre sostenibilitat i mercat, tant per a les universitats com per al paper d'aquestes envers la societat en general. En particular, s'aspira a avaluar les implicacions per a la construcció del saber, la investigació, la docència i la tornada del coneixement, des de l'experiència de grups universitaris de referència en aquesta qüestió.

iii).- Crear les condicions necessàries per a eventuais xarxes acadèmiques col·lectives en aquest àmbit emergent.

Programa

9h00 - 9h30. Introducció al taller i presentació

Presentar el taller i els assistents; plantejar expectatives, metodologia i logística de la trobada.

Introducció i facilitació: Delphine Ortega i David Llistar, Observatori del Deute en la Globalització (ODG-CUS-UPC)

9h30 - 10h20. Mapa col·lectiu dels grups de recerca/docència de referència a l'Estat espanyol

Compartir i actualitzar el mapa dels grups de referència a l'Estat, especialment amb perspectiva de justícia ambiental. Apuntar alguns dels reptes davant dels quals es troben. Presentació dels resultats de l'estudi CCEIM 2008 i actualització col·lectiva 2011.

Introducció i facilitació: Centro Complutense de Estudios e Información Medioambiental - Universidad Complutense de Madrid (CCEIM-UPM)

10h30h - 11h20. Tendències en el finançament. Implicacions per a la construcció del coneixement i la docència

Presentar les noves tendències influïdes per la mercantilització, la crisi econòmica (retallades) i la crisi ecològica (emergència de les visions pro-capitalisme verd, ciència mercenària).

Apuntar en primera derivada els efectes concrets que això està tenint en la construcció del coneixement i la docència.

11h30 a 12h00. Elements de conjuntura (externs) i agenda ambiental a mitjà termini

Recollir alguns dels elements de conjuntura que poden ser determinants per al futur i que haurien de ser considerats pel nostre treball i aliances.

Introducció i facilitació: Miquel Ortega (ODG-ENT-UAB)

12h00 - 12h30. Pausa

12h30 - 13h30. Conflictes intra-universitaris pel control del sentit. Com ens afecta des del punt de vista epistemològic?

Compartir experiències sobre el 'bon viure' ecologista a les universitats espanyoles des del punt de vista de la generació de coneixement i dels programes de formació universitària.

Debat amb la intenció de compartir estratègies, encerts i desencerts en el desenllaç passat de conflictes de cara als presents i futurs conflictes.

Introducció i facilitació: Andri Stahel, Màster en Desenvolupament Humà Sostenible de la Universitat de Girona (UdG)

14h00 - 15h45. Dinar

16h00 - 16h50. Què caldria construir / teixir / cobrir? Quins elements d'autocrítica podem apuntar? (I)

Debat en grups per temes.

Debat estratègic: somnis, possibilitats, debilitats i perills. Per grups temàtics de 5 persones aprox. (energia, clima, biodiversitat, aigua, temes a valorar, poden variar segons l'interès dels assistents).

17h00 - 17h30. Què caldria construir / teixir / cobrir? Quins elements d'autocrítica podem apuntar? (II)

Relatoria i posada en comú.

Introducció i facilitació: David Llistar (ODG-CUS)

17h30 - 18h00. Pausa

18h10 - 19h00. Discussió final i moments futurs

Debat general i síntesi. Propostes a tenir en compte.
Comiat.

Curs organitzat amb el suport de:

Seminari intern organitzat per l'ODG, de la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat - Universitat Politècnica de Catalunya, amb la participació d'investigadors/es i docents de diferents universitats de l'Estat espanyol (Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Universitat de les Illes Balears, Euskal Herriko Unibertsitatea, Universidad Autónoma de Madrid, Universidad Politécnica de Madrid, Centro Complutense de Estudios e Investigaciones Medioambientales, Universidad Pablo de Olavide). El seminari s'ha pogut realitzar gràcies al suport del Departament d'Economia i Coneixement (Generalitat de Catalunya).

Per a més informació vegeu [aquest enllaç](#)

Annex II. Seminaris organitzats amb la Campanya "No et Mengis el Món"

Jornades Energia i Territori. Resistències al model energètic corporatiu i contaminant, organitzades per la Campanya "No et Mengis el Món" (ODG, VSF, Xarxa de Consum Solidari, Entrepobles), Repsolmata, Ecologistes en Acció, Enginyeria Sense Fronteres Catalunya, Recerca i Decreixement, Jovens de les Terres de l'Ebre, ADENC

Presentació

A mesura que s'esgoten les reserves mundials de petroli i s'aprofundeixen les conseqüències ambientals de les emissions deliberades de milions de tones de carboni a l'atmosfera, els Estats i les empreses transnacionals, enquistats en un model addicte als combustibles fòssils, planifiquen i construeixen noves mega-infraestructures amb l'excusa de garantir el subministrament d'hidrocarburs. Nous ports d'importació, magatzems de gas, plantes de líquüefacció i petroquímiques, s'estan imposant en el nostre territori sense el més mínim procés de consulta sobre el model energètic i de desenvolupament en què volem viure els pròxims anys. La construcció d'aquestes noves infraestructures generarà danys irreversibles sobre el territori on es volen instal·lar i tindran especial gravetat sobre les poblacions veïnes. Els combustibles fòssils, a més de generar Deute Ecològic al Sud, generen impactes directes al Nord a través de la consolidació de les infraestructures necessàries per a perpetuar el model energètic.

El sistema elèctric també genera impactes directes en el territori i el paisatge. La construcció de la línia de molt alta tensió (MAT) d'interconnexió amb França i Europa i la construcció del Cementeri Nuclear, com a exemples destacats, està comportant la perpetuació d'un model elèctric centralitzat i concentrat. La transició energètica cap a les energies renovables implica reptes sobre els processos de decisió i implementació. Cal doncs afrontar els reptes per a fer possible que, vertaderament, la transició energètica camini cap a la descentralització i generació distribuïda (apropar consum i generació), en comptes que les energies renovables s'intentin integrar dins del model centralitzat i altament concentrat sota el control d'unes poques empreses energètiques.

Objectius

Visibilitzar els conflictes derivats de les conseqüències territorials del sistema energètic, acompanyant les organitzacions en lluita contra els projectes de mega-infraestructures energètiques.

Oferir un Espai de trobada entre les lluites al voltant de l'energia i el territori per intercanviar i enfortir les estratègies de lluita dels diferents grups locals.

Apuntar a crear una xarxa de moviments de resistència al model energètic actual per accelerar la transició cap a un model energètic basat en fonts de generació netes, a petita escala i autònomes.

Des de Repsolmata, ODG, Entesa pel decreixement, Recerca i Decreixement, Ecologistes en Acció, Enginyers sense Fronteres i Jovens de les Terres de l'Ebre volem convidar les organitzacions barcelonines a formar part de l'organització de les jornades (o col.laborar en el cost del desplaçament de les persones invitades).

Programa i resum disponibles en [aquest enllaç](#).

Seminari: "Política Agrícola Comuna: A qui beneficia? Nova Política Agrícola Comuna: A qui beneficiarà?"
Organitzat per la Campanya "No et Mengis el Món" (ODG, VSF, Xarxa de Consum Solidari, Entrepobles) i GRAIN

Data: 7 maig 2011

Lloc: Centre Sant Pere Apòstol (c/ Sant Pere Més Alt, 25, Barcelona)

Continguts

L'agricultura és un sector estratègic en la política comuna europea. De fet, és la partida més important dels seus pressupostos, i l'Estat Espanyol és el segon país més beneficiat de la Unió Europea. Però això no significa que aquestes polítiques hagin afavorit al teixit de la pagesia europea i espanyola. Per contra, han facilitat el desenvolupament d'un model agro-industrial que ha danyat el seu model productiu i ha incentivat la seva marginació econòmica, fins al punt que es pot considerar una de les principals causes dels processos d'èxode rural a Europa. D'altra banda, a través de mecanismes més o menys encoberts de subvencions i subsidis, la política agrícola europea afavoreix l'exportació d'excedents agraris que inunden els mercats del Sud a preus inferiors al seu cost de producció, i que fan competència deslleial a la pagesia local fins al punt de fer inviables les seves explotacions (dumping). En l'actualitat, i sota la consigna PAC Horitzó 2020, s'està negociant i debatent una reforma de la PAC que s'hauria de posar en funcionament al 2014. El present seminari vol ajudar a respondre, amb la participació d'especialistes i activistes de prestigi, a les preguntes que sorgeixen d'aquest procés: Què hi ha darrere d'aquests objectius manifestats? En quines polítiques es materialitzaran? Quin és el paper dels lobbies agro-industrials? Quines poden ser les conseqüències en les economies camperoles europees i del Sud? Quin posicionament adopten els moviments socials camperols i quina és la seva participació en aquest procés de negociacions?

Programa

10h00 – 10h15: Inscripcions i recepció de participants

10h15 – 10h30 Presentació i objectius del seminari

10h30 – 11h45 Impactes socioeconòmics i mediambientals de la PAC al Sud

Elisa Oteros (Ecologistas en Acción)

11h45 – 12h15 Pausa

12h15 – 13h30: Impactes de la PAC al teixit camperol europeu

Lídia Senra (Sindicato Labrego)

13h30 – 15h30 Dinar

15h30 – 16h45: Tendències i negociacions de la PAC per al 2013

Cristina Fernández (COAG)

16h45 – 18h00: Els moviments socials camperols enfront a les polítiques agràries europees

Javier Sánchez (COAG – Vía Campesina Europa)

18h00 – 18h15: Clausura

Per a més informació vegeu [aquest enllac](#)

Annex III. Xerrades i activitats de formació

1. 19 gener, "Què fem a l'ODG?", Consell de l'Ajuntament de Terrassa. Presentació d'entitats a la Masia Frexia., Ajuntament de Terrassa, Terrassa, Mónica Vargas.
2. 19 de gener, Empreses transnacionals i drets humans, IES, IES Arquitecte Manuel Raspall, Cardedeu, Jesús Carrión.
3. 23 de gener, Investigar una transnacional, PIC de Can Masdeu, Can Masdeu, Barcelona, Jesús Carrión.
4. 8-9 febrer, "Repensando las relaciones Norte-Sur", Encuentro "Ideando alternativas. Decrecimiento y Buen Vivir", Mugarik Gabe, Mundubat, OMAL, Bilbao, Mónica Vargas (<http://decrecimientoybuenvivir.wordpress.com/>).
5. 17 febrer, "Presentació de l'assignatura d'Ecologia Política", Màster de Sostenibilitat, Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa, Mónica Vargas (http://www.odg.cat/ct/inicio/formacio/15.php?id_pagina=15).
6. 17 febrer, Presentació d'informe a l'Acte "Com afecten els interessos comercials espanyols a la pesca artesanal al Senegal?", Ateneu Candela, ODG i Ateneu Candela, Terrassa, Miquel Ortega (<http://ateneucandela.info/node/258>).
7. 22 febrer, "Apuntes y ejemplos sobre las relaciones Norte – Sur (conflictos de justicia ambiental)", Fòrum d'alumnes de la "Xarxa convivència. Junts construïm convivència i compartim valors". Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Mónica Vargas (<http://www.barrejant.cat/2011/02/forum-d%E2%80%99alumnes-xarxa-convivencia/>).
8. 22 febrer, "Introducció a l'anticooperació", IES, IES, Barcelona, Mónica Vargas (<https://www.iesabroad.org/IES/Programs/Spain/Barcelona/barcelona.html>).
9. 22 de febrer, Transnacionals i drets humans, Curs d'Empresa i Drets Humans de la UAB, Escola de Cultura de Pau, Bellaterra, Jesús Carrión.
10. 24 febrer, "Deute als països empobrits", IES, IES, Barcelona, Dani Gómez-Olivé (<https://www.iesabroad.org/IES/Programs/Spain/Barcelona/barcelona.html>).
11. 24 febrer, "La mobilització al Fòrum Social Mundial", Fòrum Social Català, Fòrum Social Mundial, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
12. 1 març, "Introducció al deute ecològic", IES, IES, Barcelona, Mónica Vargas (<https://www.iesabroad.org/IES/Programs/Spain/Barcelona/barcelona.html>).
13. 2 març, "El compromís de la cooperació descentralitzada", Federació Catalana d'ONGD, Federació Catalana d'ONGD, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
14. 3 març, "Conceptes bàsics. Tipologia de conflictes", Màster de Sostenibilitat, Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa, Mónica Vargas (http://www.odg.cat/ct/inicio/formacio/15.php?id_pagina=15).
15. 3 de març, Finançament responsable, Curs de Recerca de Finançament: públic, privat i banca ètica, Fundació Avalon, Barcelona, Jesús Carrión.

16. 3 de març, "Instituciones Financieras Internacionales", IES, Barcelona, Iolanda Fresnillo.
17. 5 març, Moderació de taula a les Jornades Energia i Territori, Jornades d'Energia i Territori, Campanya "No et Mengis el Món", ESF, Ecologistes en Acció i altres, Barcelona, Mónica Vargas (<http://energiaiterritori.wordpress.com/2010/12/20/5-6-marc-2011-jornades-energia-i-territori/>).
18. 10 març, "Visió antropològica. Llenguatges de valoració", Màster de Sostenibilitat, Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa, Mónica Vargas (http://www.odg.cat/ct/inicio/formacio/15.php?id_pagina=15).
19. 12 de març, "Globalització i pobresa: Els problemes del sud es solucionen amb ajuda internacional?", Curs Cooperació, Fundació Autònoma Solidària, Bellaterra, Iolanda Fresnillo.
20. 14 març, "Represes del Riu Madera. Anticooperació espanyola a l'Amazònia", Presentació del llibre "América sumergida" en el marc de la campanya "El Preu de l'abundància, drets humans a les fosques", ESF, Barcelona, Mónica Vargas ([http://catalunya.isf.es/menu_otros/agenda.php?\\$sesion_idioma=2&anho=2011&mes=3&dia=14&sip=2](http://catalunya.isf.es/menu_otros/agenda.php?$sesion_idioma=2&anho=2011&mes=3&dia=14&sip=2)).
21. 15 de març, Mercantilització a la Universitat?, L'Altre Fòrum a la UPC (ETSEIB), L'Altre, Barcelona, Toni Verger (<http://www.laltre.tk/anteriors.php>).
22. 19 març, "Deute i desequilibris Nord - Sud", VOLPA, VOLPA, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
23. 23 març, "Ecologia política, cultura i territori", Curs Estudis Crítics des de les Ciències Socials, Universitat de Barcelona, Barcelona, Mónica Vargas (<http://estudiscritics.wordpress.com/contacte/>).
24. 29 març, "Indígenes en l'actualitat i model econòmic global", Curs "Indígenes en l'actualitat i model econòmic global"., Centre d'Estudis Amazònics (CEAM) i Fundació Solidaritat UB., Barcelona, Mónica Vargas (<http://www.upf.edu/upfsolidaria/agenda/activitatceam.html>).
25. 29 març, "La incidència política dins l'EpD", Curs d'Incidència Política de la Confederació d'ONG, Confederació Catalana d'ONG, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
26. 31 de març, "Qui deu a Qui?", Postgrau Agents de cooperació Internacional, Setem, Barcelona, Iolanda Fresnillo.
27. 31 març, "Deute i desequilibris Nord - Sud. Primera part", Curs bàsic de cooperació internacional, Curs Creu Roja, Terrassa, Dani Gómez-Olivé.
28. 5 d'abril, "Deute i desequilibris Nord - Sud. Segona part", Curs bàsic de cooperació internacional, Curs Creu Roja, Terrassa, Dani Gómez-Olivé.
29. 7 d'abril, Participació en el conflicte, Curs "Indígenes en l'actualitat i model econòmic global". Centre d'Estudis Amazònics (CEAM) i Fundació Solidaritat UB., Barcelona, Jesús Carrión (<http://www.upf.edu/upfsolidaria/agenda/activitatceam.html>).
30. 8-9 abril, Presentació del cas del Santander amb el Riu Madera, Tribunal Pola Xusticia Climàtica, Soldepaz Pachakuti, Pola, Mónica Vargas

http://www.codopa.org/v_portal/informacion/informacionver.asp?cod=2882&te=101&idage=3072&vap=0).

31. 14 d'abril, Finançament responsable, Curs de Recerca de Finançament: públic, privat i banca ètica, Fundació Avalon, Barcelona, Jesús Carrión.
32. 28 abril, Curs d'ecologia política. Presentacions treballs alumnes., Màster de Sostenibilitat, Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa, Mònica Vargas (http://www.odg.cat/ct/inicio/formacio/15.php?id_pagina=15).
33. 4 maig, "Introducció a l'anticooperació", Curs "Anàlisi del Desenvolupament Humà Sostenible: l'anticooperació", Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, Palma de Mallorca, Mònica Vargas (http://cooperacio.uib.cat/digitalAssets/167/167839_programaanticooperacio.pdf).
34. 4 de maig, Transformació col·lectiva: Pressió social i incidència política, Solidaritat Internacional i Transformació Social, SETEM Tarragona, Tarragona, Jesús Carrión.
35. 36. 5 de maig, Ciència Post-Normal, risc i transnacionals, Màster de Sostenibilitat, Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa, Jesús Carrión (http://www.odg.cat/ct/inicio/formacio/15.php?id_pagina=15).
36. 6 maig, "L'anticooperació econòmica i financera", Curs "Anàlisi del Desenvolupament Humà Sostenible: l'anticooperació", Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, Palma de Mallorca, Dani Gómez-Olivé (http://cooperacio.uib.cat/digitalAssets/167/167839_programaanticooperacio.pdf).
37. 6 maig, "L'anticooperació econòmica i financera", Curs "Anàlisi del Desenvolupament Humà Sostenible: l'anticooperació", Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, Palma de Mallorca, Dani Gómez-Olivé (http://cooperacio.uib.cat/digitalAssets/167/167839_programaanticooperacio.pdf).
38. 7 maig, Moderació de Taula al Seminari "Política Agrícola Comuna: A qui beneficia? Nova Política Agrícola Comuna: A qui beneficiarà?", Seminari "Política Agrícola Comuna: A qui beneficia? Nova Política Agrícola Comuna: A qui beneficiarà?", No et Mengis el Món, Barcelona, Mònica Vargas (http://www.noetmengiselmon.org/spip.php?article418&var_recherche=SEMINARI).
39. 7 de maig, "Deuda externa", Curso formación Campos Solidaridad, Setem, Madrid, Iolanda Fresnillo.
40. 9 de maig, "Coherencia de Políticas para el Desarrollo", Negociacions MarcosAsociación País entre España y Ecuador, AECID (OTC en el Ecuador), Quito, David Llistar.
41. 10 maig, "Bolivia: elementos de reflexión sobre el contexto social y político", Màster Conflictes UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Mònica Vargas (http://www.uab.cat/servlet/Satellite/postgrau/master-en-la-comunicacio-dels-conflictos-armats-la-pau-i-els-moviments-socials/continguts-1203328492980.html/param1-2597_ca/param2-2001/).
42. 9 de maig, "Anticooperació, moviments socials i crisi", Màster Conflictes UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Iolanda Fresnillo.
43. 11 de maig, "Qui deu a Qui?", Postgrau Agents de cooperació Internacional, Setem, Barcelona, Iolanda Fresnillo.

44. 11 de maig, "Coherencia de Políticas para el Desarrollo", Negociacions MarcosAsociación País entre España y Ecuador, Secretaría Técnica de Cooperación Internacional del Gobierno del Ecuador, Quito, David Llistar.
45. 13 maig, "Les anticooperacions en interacció", Curs "Anàlisi del Desenvolupament Humà Sostenible: l'anticooperació", Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, Palma de Mallorca, Mónica Vargas (http://cooperacio.uib.cat/digitalAssets/167/167839_programaanticooperacio.pdf).
46. 13 de maig, Banca Criminal vs. Banca Ètica, Kafeta Banquera, Ateneu Rosa de Foc, Barcelona, Jesús Carrión.
47. 14 de maig, "Qui deu a Qui?", Postgrau Agents de cooperació Internacional, URV Solidària, Tarragona, Iolanda Fresnillo.
48. 16 de maig, L'enfocament de drets en les polítiques de cooperació internacional: canviar-ho tot perquè res canviï, 6a edició del curs de drets socials, Observatori DESC, Barcelona, Jesús Carrión.
49. 2 juny, "Transgénicos, agrocombustibles y especulación alimentaria: cuando el hambre es un negocio", Seminario – Encuentro "Recursos naturales, soberanía alimentaria y transnacionales", CEDIB, Cochabamba, Bolivia, Mónica Vargas (http://www.omal.info/www/article.php?id_article=4133).
50. 6 de juny, Una bona idea?, 15M, Adenc, Casal Capablanca, CUP Sabadell, Entesa per Sabadell, Grups de consum ecològic de Sabadell i UES Secció Natura, Sabadell, Jesús Carrión.
51. 14 juny, "Deute i desequilibris Nord - Sud", Màster Conflictes UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Dani Gómez-Olivé.
52. 15 de juny, "Cooperación internacional: ética y eficacia.", Estrategias Globales de Cooperación. Máster de Desarrollo y Cooperación, PNUD-Arts i Universidad Pablo Olávide, Sevilla, David Llistar (http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CE0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.masterdesarrolloycooperacion.com%2Fimagenes%2Festrategias-globales-de-cooperacion.pdf&ei=VvfaT6n1JMr28gOm_dG-Cw&usq=AFQjCNHeSZwgeauY7tDheEoFVHG6Pn1tiQ&sig2=pczBmO8-ngOkfKz3z3AlfQ).
53. 19 juny, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Acampada 15 M Sant Andreu, 15 M Sant Andreu, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
54. 26 de juny, Presentació del llibre "Anticooperación", Jornadas de Solidaridad de Castrillón, Soldepaz Pachakuti, etc, Castrillón, David Llistar (<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=131242>).
55. 6 de juliol, "Legal instruments and strategies". , Sharing challenges and strategies for dealing with the omnipresent power of transnational corporations, CETIM-TNI, Ginebra, David Llistar.
56. 21 de juliol, "Creixement o decreixement per eradicar la pobresa? Desenvolupament, anticooperació i decreixement.", Cooperació i canvi social en el segle XXI, Juliols Universitat de Barcelona-Intervida, BCN, David Llistar (<http://www.ub.edu/juliols/programacurs.php?CodiCurs=2011031>).
57. 26 de juliol, "Qui deu a Qui?", Postgrau Agents de cooperació Internacional, Setem, Barcelona, Iolanda Fresnillo.

58. 25 d'agost, "Deute Extern i Auditories de Deute", Escola Anticapitalista, Esquerra Anticapitalista, Banyoles, Iolanda Fresnillo.
59. 1 d'octubre, "Introducció a l'anticooperació", Activitats 15M, 15M, Montmeló, Mónica Vargas i Olivier Chantry.
60. 8 d'octubre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Viviendo en deudocracia. La deuda en los países del Norte: Aprendiendo del Sur, Xarxa Qui deu a Qui?, Madrid, Dani Gómez-Olivé (<http://www.quiendebeaquien.org/spip.php?article2164>).
61. 10 octubre, "Globalització alimentària", Col·legi Major Penyafort-Montserrat de Barcelona, Barcelona, Mónica Vargas.
62. 14 d'octubre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", 15 M Rubí, 15 M Rubí, Rubí, Dani Gómez-Olivé.
63. 18 octubre, "Geopolítica dels recursos naturals i moviments indígenes: exemples a l'Amazònia boliviana i brasilera ", Màster Conflictes UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Mónica Vargas (http://www.uab.cat/servlet/Satellite/postgrau/master-en-la-comunicacio-dels-conflictes-armats-la-pau-i-els-moviments-socials/continguts-1203328492980.html/param1-2597_ca/param2-2001/).
64. 21 d'octubre, L'impacte de l'activitat financera de bancs i caixes a les poblacions del Sud, Seminari: L'impacte de les finances al Sud, FETS i ODG, Barcelona, Jesús Carrión.
65. 21 d'octubre, "Video-fòrum Interferències", Presentació projecte Interferències, ODG, QUEPO i Ajuntament de Sabadell, Sabadell, Jesús Carrión. Iolanda Fresnillo i Dani Gómez-Olivé (http://www.uab.cat/servlet/Satellite/postgrau/master-en-la-comunicacio-dels-conflictes-armats-la-pau-i-els-moviments-socials/continguts-1203328492980.html/param1-2597_ca/param2-2001/).
66. 22 d'octubre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Trobada anual de JP de les diòcesis de Barcelona, Terrassa i Sant Feliu, Justícia i Pau, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
67. 23 d'octubre, "La responsabilitat exterior ambiental catalana", Fòrum solidaritat, Manresa Solidària, Manresa, David Llistar (http://www.ajmanresa.cat/web/contingut.php?id_menu=1324&parent=1316&area=4).
68. 2 novembre, Moderació a l'acte d'apertura del Congrés Anual d'Ecologistas en Acción, Congreso Anual de Ecologistas en Acción, Ecologistas en Acción, El Prat de Llobregat, Mónica Vargas (<http://www.ecologistasenaccion.org/article2011.html>).
69. 2 de novembre, Les caixes d'estalvi. Cooperativisme de crèdit, Curs: De l'economia especulativa a les finances ètiques, Fiare i Nou Horitzons de Sabadell, Sabadell, Jesús Carrión.
70. 2 de novembre, "Inici assignatura Medi ambient i desenvolupament humà sostenible", Màster sobre Desenvolupament, Universitat de Girona, Barcelona, David Llistar. Andri Stahel (<https://www.udg.edu/catedres/UNESCODHuma/Inici/Gestiodenoticies/tabid/9408/p/21621/language/ca-ES/Default.aspx>).

71. 3 de novembre, Qui mou els fils dels mercats?, Cicle xerrades: Assemblea de Barri de Poble Sec, Assemblea del Barri de Poble Sec, Barcelona, Jesús Carrión.
72. 3 de novembre, "Las relaciones Norte-Sur; ¿un ejemplo de desigualdad?", Seminaris GREDS, UPF, BCN, David Llistar (http://www.upf.edu/greds-emconet/trans_coneix/anteriors/not_55.html).
73. 4 de novembre, "Elementos de coyuntura sobre las relaciones birregionales entre UE y América Latina", Enlazando Alternativas, Brusel.l.es, David Llistar.
74. 15 novembre, "Anticooperació espanyola a l'Amazònia", Ateneu Candela, ODG i Ateneu Candela, Terrassa, Mónica Vargas.
75. 76. 15 novembre, "Elements de reflexió sobre l'Anticooperació", Curs: "Indústries extractives: Desafiament dels límits naturals del Planeta", ESF, Tarragona, Mónica Vargas (http://www.urv.cat/media/upload/arxiu/URV_Solidaria/Formacio/diptic_3.pdf).
76. 22 novembre, "Especulació financera i crisi alimentària", Ateneu Candela, ODG i Ateneu Candela, Terrassa, Olivier Chantry i Gustavo Duch (<http://ateneucandela.info/node/315>).
77. 22 novembre, "Representación del impacto medioambiental de la organización económica y política de las sociedades del norte global", Máster en Sostenibilidad – Asignatura de Economía Ambiental y Ecológica, Universitat Politècnica de Catalunya, Campus B. Llobregat, Delphine Ortega i David Llistar
78. 23 novembre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Jornades de Cooperació i Sensibilització, La Torrassa - Ajuntament de l'Hospitalet, L'Hospitalet, Dani Gómez-Olivé.
79. 24 novembre, "Cap a unes polítiques de consum més justes, equitatives i sostenibles.", presentació de l'agenda llatinoamericana 2012 Bon Viure-Bon Conviure-Sumak Kawsay, Associació Araguaia, Barcelona, Mónica Vargas (<http://www.llatinoamericana.org/2010/cat/index.asp>).
80. 28 de novembre, Projectió Interferències, Projectió pel·lícula i debat, Terrassa Solidària, Terrassa, Jesús Carrión.
81. 30 novembre, "Video-fòrum Interferències", Presentació Interferències, CRAC, Rubí, Dani Gómez-Olivé.
82. 3 desembre, "Video-fòrum Interferències", Presentació Interferències, Festes Alternatives Sant Andreu, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
83. 5 desembre, "Taller de Mapatge Col·laboratiu de Conflictes Socioambientals", Ajuntament de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona, Alfons Pérez.
84. 7 desembre, "Anti-cooperation et dette écologique éléments de réflexion sur la justice environnementale", Soirée "Le vrai prix de l'énergie", Greenpeace, Cotmec, ATTAC, CADTM, CETIM, Solidarités, Ginebra, Mónica Vargas (<http://www.solidarites.ch/geneve/index.php/agenda/515-debat-energie-niger-yasuni>).
85. 12 de desembre, Transnacionals i drets humans, Curs sobre Cooperació, UB Facultat Medicina, Barcelona, Jesús Carrión.

86. 13 desembre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Curs Universitat de Córdoba, Universidad de Córdoba, Córdoba, Dani Gómez-Olivé.
87. 13 desembre, "Vivir en deudocracia", Presentació llibre Vivir en Deudocracia, 15 M Córdoba, Córdoba, Dani Gómez-Olivé.
88. 14 de desembre, Les Caixes i els Bancs, a qui serveixen?, Xerrades per un Guinardó viu, Associació de veïns i veïnes Joan Maragall, Barcelona, Jesús Carrión.
89. 15 de desembre, Banca Criminal vs. Banca Ètica, Cicle xerrades: Assemblea de Barri de Poble Sec, Assemblea del Barri de Poble Sec, Barcelona, Jesús Carrión.
90. 16 desembre, Moderació de la Segona Taula a l'Acte "El Futur de l'Alimentació en risc", Acte "El Futur de l'Alimentació en risc", Fundació Autònoma Solidària, ENT, ARAGUAB, Barcelona, Mónica Vargas (http://www15.gencat.cat/cads/AppPHP/index.php?option=com_events&task=view_detail&agid=1627&year=2011&month=12&day=16&Itemid=43&lang=es).
91. 16 desembre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Jornada de formació Entrepobles, Entrepobles, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
92. 16 de desembre, "Nuevas tendencias en la cooperación", Reunió estatal de planificació, ACSUR Las Segovias, Madrid, David Llistar.
93. 17 desembre, "Deute i desequilibris Estat espanyol", Jornada de formació Auditoria, Plataforma Auditoria Ciutadana Deute, Barcelona, Dani Gómez-Olivé.
94. 20 desembre, Formació sobre la crisi del deute a l'Estat espanyol, Formació sobre la crisi del deute a l'Estat espanyol, Ateneu Candela, Terrassa, Olivier Chantry i Mónica Vargas.

Annex III. Articles

1. Gómez-Olivé, Dani, "Reforma de los mecanismos generadores de deuda: ¿oportunidad perdida?", *Revista Hacia el Sur*, número 35. ACSUR, Gener 2011, (http://www.acsur.org/IMG/pdf/HES35_web.pdf).
2. Fresnillo, Iolanda, "Haití, un terratrèmol que dura segles", *FCONGD*, Gener 2011, (http://www.odg.cat/documents/novetats/b83_Dossier_Haiti_cat.pdf).
3. Fresnillo, Iolanda, "Haití continua tremolant enmig de l'estat d'excepció", *La Directa*, número 212, Gener 2011.
4. Vargas, Mónica, "Megainfraestructuras y Extractivismo. ¿Desarrollismo vs. Vivir Bien?", *Revista Papers*, Gener 2011 (<http://decrecimientoybuenvivir.files.wordpress.com/2011/01/megrainfraestructuras-y-extractivismo.pdf>).
5. Pérez López, Alfons, "Gas natural Fenosa deja a más de 20.000 familias sin luz como medida de presión contra las revueltas en las poblaciones", *Setmanari La Directa*, Febrer 2011, (http://www.odg.cat/es/inicio/comunicacio/5_deute.php?id_pagina=5&id_butlleti=&id_deutes=303).
6. Carrión, Jesús i Pi, Joan, "Caixes d'estalvis i desenvolupament al Sud", *Publicació SETEM INCIDÈNCIA*, febrer, 2011 (http://www.setem.cat/pdf/Caixas_Estalvis_cat.pdf).
7. Carrión, Jesús, "La IrResposnabilitat Social d'Unión Fenosa", *Informe ODG*, febrer, 2011, (http://www.odg.cat/documents/publicacions/unionfenosa_cast.pdf).
8. Gómez-Olivé Dani, Ortega Delphine y Fresnillo Iolanda, El Foro Social Mundial ¿de escaparate de alternativas a motor de transformación?, Ampliació del article publicat al Semanari *La Directa* núm. 217, 02.11, (<http://bloc.odg.cat/?p=528&lang=es>).
9. Dani Gómez-Olivé, Delphine Ortega i Iolanda Fresnillo, "El Fòrum Social Mundial, d'aparador d'alternatives a motor de transformació?", *Butlletí NotíciesODG*, 25 de febrer, (http://www.odg.cat/documents/deutes/b84_FSM_ODG_cat.pdf).
10. Gómez-Olivé, Dani, "No estic vigilant el cotxe", *El País*, *Diagonal*, *El Punt i Cugat.cat*, 28 de març, (http://www.elpais.com/articulo/opinion/Hay/otras/salidas/crisis/elpepiopi/20110328elpepiopi_7/Tes).
11. Vargas, Mónica, "Perfiles", Entrevista sobre Anticooperació, *EUSKADIKO GGKEen KOORDINAKUNDEA • COORDINADORA de ONGD EUSKADI*, Maig 2011, (www.ongdeuskadi.org).
12. Fresnillo, Iolanda i Gómez-Olivé, Dani, "Fòrum Social Mundial", *Revista ONGC*, 45-46 (juny 2011), Juny 2011
13. Gómez-Olivé, Dani, "Diem no al pagament del deute espanyol", *Diagonal*, *Público*, *La Directa*, *El Punt*, 4 juliol 2011 (<http://diagonalperiodico.net/Digamos-no-al-pago-de-la-deuda.html>).

14. Vargas, Mónica, "Represas del Río Madera: la resistencia desde el Ecologismo de los Pobres. "9ª Romaria Da Terra e Das Águas de Rondônia", *Adital, Rebelión, Alba Sud, Biodiversidad en América Latina*, Juliol 2011
(http://www.adital.com.br/site/noticia_imp.asp?lang=ES&img=S&cod=59519).
15. Llistar, David, "Por una cooperación de banda ancha", *SETECI-Gobierno del Ecuador-Revista Cooperamos*, 1 d'agost
(http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CDAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.seteci.gob.ec%2Findex.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D395%26Itemid%3D&ei=GfzaT_u7OovD8QOv8vjBCw&usq=AFOjCNEJon-CNxm-Vc_Ja2IzPbR3KTT5Ag&sig2=WBJS7hwRRiTOUgLUORzXUA).
16. Gómez-Olivé, Dani, "¿Tropezaremos de nuevo con la misma piedra?", *Diario Noticias, El Punt, El Pati, Noticias Navarra*, 10 agost 2011,
(<http://www.diariodenoticias.com/2011/08/11/opinion/cartas-al-director/tropezaremos-de-nuevo-con-la-misma-piedra>).
17. Llistar, David, "Vivir y compartir bien", *La Vanguardia- Dossier Culturas*, 24 d'agost,
(<http://www.lavanguardia.com/cultura/20110824/54204624037/cooperacion-y-anticooperacion.html>).
18. Carrión, Jesús i Fresnillo, Iolanda, "Empresa privada i cooperació: sumant recursos i capacitats o fent-se amb el pastís", *Revista periòdica entrepobles*, Tardor de 2011,
(http://www.entrepueblos.org/photos/publications/publicationF_4ec13b6898c4c-ep56cat_811.pdf).
19. Carrión, Jesús, "L'ir-responsabilité sociale corporative de Gas Natural Fenosa au Nicaragua, en Colombie et au Guatemala", *France Amerique Latine Magazine*, 2011,
(<http://www.franceameriquelatine.org/spip.php?article473&lang=es>).
20. Pérez López, Alfons, La lluita contra l'anticooperació com a alternativa d'acció al nord, *Indígenes, quan la terra camina*, Novembre 2011,
(<http://www.indigenes.cat/images/stories/pdf/lilibret2011.pdf>).
21. Gómez-Olivé, Dani i Reguant, Eulàlia, "Deute espanyol: nou cop d'Estat financer al Sud d'Europa", *Butlletí NotíciesODG i Bloc ODG*, Novembre 2011,
(<http://bloc.odg.cat/?p=653>).
22. Gómez-Olivé, Dani, Fresnillo, Iolanda, "Podem dir No?", *La Directa*, 13 d'octubre,
(http://www.odg.cat/documents/novetats/b91_DGO_IF_LaDirecta.pdf).
23. Carrión, Jesús; Martí, Júlia; Marco, Inés; Sánchez, Raül i Serra, Marta, Las cajas de ahorros vascas: análisis de impactos sociales y medioambientales, *Informe SETEM HEGO HAIZEA*, diciembre, 2011,
(<http://www.setem.org/media/pdfs/CajasdeAhorrosVascas.pdf>).
24. Olivier Chantry, Xavi Massa, Pau Miró i Mónica Vargas, "Especulación financiera: cómo, quién y cuándo se juega con la alimentación", *Revista ONGC, 48 (Invierno 2011-2012)*, Desembre 2011,
25. Llistar, David, "És necessari créixer o decreixer per erradicar la pobresa. Desenvolupament, anticooperació i decreixement.", *Llibre "...*, 12 de desembre, En edició
26. Fresnillo, Iolanda i Gómez-Olivé, Dani, "Podem dir no?", *Quaderns d'Illacrua / La Directa i Enfocant*, 13 d'octubre
(http://www.odg.cat/documents/novetats/b91_DGO_IF_LaDirecta.pdf).

Capítols de llibre

1. Vargas, Mónica, *Aguas Transfronterizas*, "EL "COMPLEJO DEL RÍO MADERA": Desarrollismo y antiooperación", Agua Sustentable, La Paz, Bolivia, Gener 2011
2. Gómez-Olivé, Dani, *La deuda o la vida. Europa en el ojo del huracán*, "Deuda española: nuevo golpe de Estado financiero en el Sur de Europa", Barcelona, Octubre 2011
3. Chantry, Olivier; Fresnillo, Iolanda i Piñero, Griselda, *Vivir en deudocracia*, "La deuda llega a Europa, tras devastar el Sur", Icaria ASACO, Barcelona, Octubre 2011
4. Gómez-Olivé, Dani i Reguant, Eulàlia, *Vivir en deudocracia*, "En el Estado español ¿cómo hemos llegado a esta situación?", Icaria ASACO, Barcelona, Octubre 2011
5. Tarafa, Gemma; Vargas, Mónica..., *Vivir en deudocracia*, "Y a mí, ¿cómo me afecta el pag de la deuda?", Icaria ASACO, Barcelona, Octubre 2011
6. Fresnillo, Iolanda i Gómez-Olivé, Dani, *La Cooperación financiera en España, ¿hacia un nuevo paradigma de desarrollo?*, Publicaciones Coordinadora y la Plataforma 2015 y más, Madrid, Diciembre 2011

Participacions en Congressos

1. 28 d'abril, Carrión, Jesús, "Criminalización de la protesta", Ponència, Taller sobre "la criminalización de los defensores de los derechos humanos y de la protesta social y el rol de las transnacionales en Latinoamérica", CIFCA - Copenhagen Initiative for Central America and Mexico, <http://www.cifca.org/>
2. 18 de maig, Carrión, Jesús, "Impactos de la inversión extranjera directa en países en desarrollo", Article, Conferencia Internacional de EURODAD y la Campagna per la riforma della Banca Mondiale. El giro de la financiación para el desarrollo hacia el sector privado: ¿eficaz para el desarrollo?, Hotel Ergife, Roma
3. 1 de desembre, Carrión, Jesús, "Transnacionales y sindicalismo", Article, Seminario Internacional del proyecto de investigación "El marco jurídico y la acción transnacional del sindicalismo vasco en la globalización", HEGOA, Instituto De Estudios Sobre Desarrollo Y Cooperación Internacional Zubiria Etxea, Facultad De Ciencias Económicas Y Empresariales UPV/EHU, Bilbao

Annex IV. Aparicions als mitjans de comunicació

Entrevistes en ràdios i televisions

1. 25 gener , Vargas, Mónica, Ona Mallorca, Illes Balears
2. 2 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Solidaris - Catalunya Ràdio, Catalunya
3. 5 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Cugat.cat, Catalunya, http://www.cugat.cat/noticies/opinio/59417.htm/el_forum_social_mundial_continua_caminant_amb_mes_for%EA_que_mai
4. 11 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Cugat.cat, Catalunya, <http://cugat.cat/noticies/Societat/59908.htm>
5. 14 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Tots per tots - Com Ràdio, Catalunya
6. 16 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Punt org - Ràdio Estel, Catalunya
7. 18 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Cadena Ser Menorca, Illes Balears
8. 18 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Ona Mallorca - Ràdio Illes Balears, Illes Balears
9. 22 de febrer, Fresnillo, Iolanda, Televisió Espanyola "Para todos la2", Estat espanyol, <http://www.rtve.es/mediateca/videos/20110222/foro-social-mundial/1027011.shtml>
10. 25 febrer, Vargas, Mónica, Programa Millenium "Bolívia, tradició versus progreso" (TV3), Catalunya, <http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3389490>
11. 16 de març, Fresnillo, Iolanda, Radio Estel, Catalunya,
12. 1 d'abril, Gómez-Olivé, Dani, Valor a Peu de Carrer - Ràdio Estel, Catalunya, http://www.podcast-es.info/archivo/revistavalors/VALORS_A_PEU_DE_CARRER.MP3
13. 4 d'abril, Gómez-Olivé, Dani, Tots per tots - Com Ràdio, Catalunya
14. 8 d'abril, Gómez-Olivé, Dani, Cugat.cat, Catalunya
15. 12 d'abril, Fresnillo, Iolanda, Com Ràdio - Extraradi, Catalunya
16. 20 d'abril, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Estel, Catalunya
17. 12 maig, Vargas, Mónica, Ona Mallorca, Programa "La volta al dia en 80 mons", Illes Balears
18. 16 de maig, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Sur - Venezuela, Venezuela
19. 23 de maig, Ortega, Miquel, TVE2, Estat espanyol, <http://www.rtve.es/alacarta/videos/para-todos-la-2/para-todos-2-ecologistas-accion/1109431/>
20. 27 de maig, Fresnillo, Iolanda, La Ser - Punto de Fuga, Estat espanyol

21. 26 de juny, Llistar, David, Kaosenlared, Estat espanyol, <http://www.kaosenlared.info/noticia/entrevista-david-llistar-autor-libro-anticooperacion>
22. 30 de juny, Llistar, David, Ràdio Popular de Asturies (RPA), Asturies
23. 21 de juliol, Gómez-Olivé, Dani, Punto de Fuga - Cadena SER, Estat espanyol
24. 23 de setembre, Fresnillo, Iolanda, La Ser - Punto de Fuga, Estat espanyol
25. 11 d'octubre, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Sol 15M, Estat espanyol
26. 8 de novembre, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Estel, Catalunya
27. 11 de novembre, Gómez-Olivé, Dani, Punto de Fuga - Cadena SER, Estat espanyol
28. 14 d'octubre, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Rubí, Catalunya
29. 14 d'octubre, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Euskadi, Euskadi
30. 16 de novembre, Gómez-Olivé, Dani, Cugat.cat, Catalunya
31. 23 de novembre, Gómez-Olivé, Dani, Ràdio Hospitalet, Catalunya
32. 29 de novembre, Carrión, Jesús, Cugat.cat, Catalunya
33. 8 d'octubre, Gómez-Olivé, Dani, TVE2, Estat espanyol

Altres aparicions en mitjans de comunicació

1. 10 gener, Fresnillo, Iolanda, Noticias Positivas, Internacional, <http://www.noticiaspositivas.net/2011/01/10/una-reconstruccion-popular-para-haiti/>
2. 11 gener, ODG, Canal Solidario, Estat espanyol, <http://www.canalsolidario.org/noticia/terremoto-en-haiti-claves-para-entender-la-situacion-un-ano-despues/25543>
3. 31 gener 2011, Vargas, Mónica, Decrecimiento y Buen Vivir, Estat espanyol, http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CG0QFjAF&url=http%3A%2F%2Fdecrecimiento-y-buenvivir.files.wordpress.com%2F2011%2F01%2Fme-grainfraestructuras-y-extractivismo.pdf&ei=SXPOT-viA8rDhAfwnPjiBg&usq=AFQjCNFH7h97D9P_F5w5YcByRxHuPnBPAQ
4. 5 de febrer, Gómez-Olivé, Dani, Cugat.cat, Sant Cugat, <http://www.cugat.cat/noticies/opinio/59417.htm>
5. 14 febrer, Llistar, David, Ecca Informa, Internacional, <http://www.radioecca.net/eccainforma46/menu/2.html>
6. 2 març, ODG, Innovación Política, Internacional, <http://innovacionpolitica.es/variados/Enlaces%20Web.htm>
7. 8 de març, Gómez-Olivé, Dani, Cugat.cat, Sant Cugat, <http://www.cugat.cat/noticies/opinio/61397.htm>

8. 12 març , Vargas, Mónica, Itacat, Països Catalans, <http://www.itacat.info/2011/03/monica-vargas-collazos-sociologa-e.html>
9. 13 març, ODG, Kaos en la Red, Internacional, <http://old.kaosenlared.net/noticia/bbva-banco-espanol-mas-presencia-empresas-fabrican-armamento>
10. 24 març, Vargas, Mónica, Pachakuti SoldePaz, Estat espanyol, http://www.pachakuti.org/textos/hemeroteca/2011_1/x-clima-referencias.html
11. 30 d'abril, Gómez-Olivé, Dani, Cristianisme i Justícia, Estat espanyol, <http://www.cristianismeijusticia.net/bloc/?p=6928&lang=es>
12. 18 maig, Vargas, Mónica, Economía Solidaria, Estat espanyol, http://www.economiasolidaria.org/navegando_por_los_meandros_de_la_especulacion_alimentaria
13. 19 maig, Interferències, Panorama Audiovisual, Internacional, <http://www.panoramaaudiovisual.com/es/2011/05/19/comienza-en-barcelona-el-rodaje-de-interferencias/>
14. 1 juny, Verger, Antoni, Biblioteca solidaria, Estat espanyol, <http://bibliotecasolidaria.blogspot.com.es/2011/06/el-sutil-poder-de-las-transnacionales.html>
15. 2 juny 2011, Vargas, Mónica, CEDIB, Bolívia, http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=OCGIOFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cedib.org%2Fbp%2F2011%2F05%2F20110602_cedib_MONICA.pdf&ei=SXPOT-viA8rDhAfwnPjiBg&usq=AFQjCNHIFKidXn76Y-CNt9u42IAgyK1o5g
16. 11 juny, ODG, ColomVia, Internacional, <http://www.colomvia.net/organizaciones.html>
17. 13 juny, Vargas, Mónica, Observatori Desc, Països Catalans, <http://observatoridesc.org/es/navegando-meandros-especulacion-alimentaria.html>
18. 15 juny, Vargas, Mónica, Bolpress, Bolívia, <http://www.bolpress.com/art.php?Cod=2011061708>
19. 17 juny, Vargas, Mónica, Gaia Noticias, Bolívia, http://www.gaianoticias.com/CoreEngine/PublicZone/phpMethods/NewsDetail.php?PUBLIC_ZONE=YES&NEWS_CODE=3410&NECLA_CODE=1&PAGE=0
20. 20 juny, ODG, Periodismo Humano, Internacional, <http://periodismohumano.com/economia/en-las-entranas-de-la-banca.html>
21. 20 juny, ODG, Setem, Estat espanyol, <http://www.setem.org/blog/es/federacion/participamos-en-la-junta-de-accionistas-del-santander>
22. 20 juny, ODG, Justícia i Pau, Estat espanyol, <http://www.youtube.com/user/justiciaipau>
23. 15 juliol, Carrión, Jesús, Escola Cultura de Pau, Països Catalans, http://escolapau.uab.cat/img/docencia/programa_empresae.pdf
24. 11 agost, Vargas, Mónica i Chantry, Olivier, CADTM, Internacional, <http://www.cadtm.org/Navegando-por-los-meandros-de-la>

25. 24 de març, Llistar, David, La Vanguardia, Estat espanyol, <http://www.lavanguardia.com/cultura/20110824/54204624037/cooperacion-y-anticooperacion.html>
26. 12 setembre, Vargas Mónica i Chantry, Olivier, CCEIM, Estat espanyol, <http://www.cceimfundacionucm.org/El-Centro/Actualidad/Cambio-Global-hambre-y-soberania-alimentaria>
27. 14 setembre, Vargas, Mónica, Soberania Alimentaria, Internacional, http://www.soberaniaalimentaria.tv/es-Otros-Materiales&nodo_Id=192&rel2=Otros-Materiales
28. 28 setembre, Gómez-Olivé, Dani, Lazaro Tornes (Twitter), Estat espanyol, <https://twitter.com/#!/anonIProvider>
29. 3 d'octubre, ODG, Contrabandos, Estat espanyol, <http://contrabandos.org/book/la-deuda-o-la-vida/>
30. 11 d'octubre, Gómez-Olivé, Dani, Rebelion, Internacional, <http://www.rebelion.org/noticia.php?id=137264>
31. 27 octubre, ODG, Yazunízate, Internacional, http://yasunizate.org/web/index.php?option=com_content&view=article&id=39%3AAlas-organizaciones-sociales-piden-al-estado-espanol-que-contribuya-con-la-iniciativa-yasunitt&catid=8%3Aevento&Itemid=92&lang=es
32. 3 de novembre, Llistar, David, TV3- Banda Ampla, Països Catalans, <https://www.udg.edu/catedres/UNESCOdHuma/Inici/Gestiodenoticies/tabid/9408/p/22007/language/ca-ES/Default.aspx>
33. 16 novembre, Interferències, Economia Solidaria, Estat espanyol, (<http://www.economiasolidaria.org/files/INTERFERENCIAS.pdf>, <http://www.publico.es/culturas/407151/asi-se>)
34. 21 novembre, Vargas, Mónica, Som lo que sembrem, Països Catalans, <http://sembremvalles.wordpress.com/2011/11/22/jornada-alimentacio-i-crisi-energetica/>
35. 22 de novembre, Llistar, David, El País, Estat espanyol, http://elpais.com/diario/2011/11/22/sociedad/1321916401_850215.html#despiece2
36. 26 de novembre, Gómez-Olivé, Dani, Diagonal / CADTM, Europa, <http://www.diagonalperiodico.net/Cuando-los-acreedores-son-los.html>
37. 27 desembre, ODG, Setem Euskadi, Estat espanyol, <http://www.setem.org/blog/es/euskadi/setem-denuncia-el-alejamiento-de-las-cajas-vascas-de-su-mision-social-a-traves-de-graves-impactos-sociales-y-medioambientales>
38. 28 desembre, ODG, CSI, Estat espanyol, <http://www.csi-f.es/node/107590>